

Gemeente Amsterdam

Dienst Milieu en Bouwtoezicht

Milieuverslag Amsterdam 2009

centrale stad

CONCEPT

L.Rüttel

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 2 van 82

Bestuurlijke samenvatting

Met het Milieuverslag Amsterdam 2009 centrale stad legt het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam verantwoording af over de uitvoering van wettelijk verplichte milieutaken en de uitvoering van het Milieubeleidsplan: hoe zijn beleid, regelgeving en langetermijnvisie vertaald in de praktijk, en hoe zijn urgente problemen aangepakt?

Amsterdam uitgesproken duurzaam

Doelstelling 7 Programakkoord 2006-2010 – Thema duurzaam consumeren en produceren:
In 2010 heeft Amsterdam ook in duurzaamheid een toppositie op gebieden als wonen, werken, toerisme en evenementen. Hierbij werkt de gemeente samen met ambitieuze partners.

Op vrijdag 19 februari 2010 organiseerde Amsterdam het symposium 'Amsterdam na Kopenhagen, samen bouwen aan een duurzame stad'. Tijdens het symposium werden de vele resultaten getoond die de stad met het bedrijfsleven en haar inwoners al heeft bereikt. Ook presenteerde de gemeente de **integrale duurzaamheidsvisie 'Amsterdam uitgesproken duurzaam, perspectief voor 2040'**, de integrale visie van verschillende Amsterdamse diensten waarmee het belang van duurzaamheid voor de stad en voorlopersrol van de stad wordt benadrukt.

In de nieuwe **Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040** wordt ruim baan gegeven aan duurzaamheid. Uitgangspunt is de vraag: hoe ontwikkelt Amsterdam zich verder als succesvolle en leefbare kernstad van de Metropoolregio? Vanuit een brede benadering van duurzaamheid (People, Planet, Profit), waarbij het niet alleen over de sector milieu gaat, maar over 'the good metropolis'. Amsterdam heeft wat waar te maken. Zij behoort immers tot de top van meest duurzame steden van Europa: resultaat van de eerste EU Green Capital Award die begin 2009 werd uitgereikt.

In 2010 verschijnt voor de derde keer op rij het **Duurzaamheidsverslag** van de gemeente Amsterdam. Het Duurzaamheidsverslag is bedoeld om Amsterdammers, Amsterdamse ondernemers en andere geïnteresseerden inzicht te bieden in de prestaties van de gemeentelijke organisatie op het brede terrein van duurzame ontwikkeling. Hiervoor zijn in de jaarrekening van de gemeente expliciet duurzaamheidsindicatoren opgenomen. In mei 2010 wordt het Duurzaamheidsverslag tijdens het internationale GRI Congres in Amsterdam gepresenteerd.

Duurzaam inkopen

In 2007 presenteerde Amsterdam de eerste Leidraad duurzaam inkopen. Waarna **duurzaamheid is opgenomen in de raamcontracten** voor schoonmaak, catering, kantoorartikelen en beveiliging. In het raamcontract voor gemeentelijke catering (2007) is

een minimumniveau van 40 procent biologische catering vastgelegd. Eind 2009 werden de eerste resultaten bekend: **de Stopera is koploper met 34 procent biologische catering.**

In 2008 volgden er acht facilitaire raamcontracten voor onder meer ICT-hardware en kantoormeubilair. Dat jaar is ook besloten dat duurzaamheid geïntegreerd moet worden in de Puccinimethode, waarin voor zowel centrale stad als stadsdelen inrichtingsprincipes zijn vastgelegd voor de inrichting van de openbare ruimte.

In 2009 is duurzaamheid opgenomen in de raamcontracten voor ondermeer de inkoop van elektriciteit, mobiele telefonie en drankautomaten (inclusief de dranken).

Amsterdam heeft de ambitie om in 2010 een voorbeeldproject te realiseren voor duurzaam inkomen in de GWW-sector.

In 2007 sloot Amsterdam een convenant met FSC-Nederland. De **toepassing van FSC-hout in gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte** is hiermee bekrachtigd. Bij de grootstedelijke projecten Zuidas en IJburg wordt FSC-hout toegepast. Ook is in de voorschriften voor de 'stijl van Amsterdam' de inspanningsverplichting opgenomen om FSC-papier toe te passen. Sinds 2008 worden de Amsterdamse publicaties Maxx en Amsterdam.nl gedrukt op **papier met FSC-keurmerk**. Nu worden ook de publicaties van de Amsterdamse diensten en stadsdelen op FSC-papier gedrukt.

Duurzaam toerisme

In 2006 tekenden de eerste hotels in de binnenstad het convenant Milieubarometer - Green Key. Eind 2007 mochten 13 hotels, waaronder hotel de l'Europe, hun Green Key in ontvangst nemen. In november 2008 tekenden stadsbreed nog 20 hotels het convenant, waarna bijna 20 procent van de hotelbedden een Green Key certificaat had (8.221 van in totaal 41.743 hotelbedden). **Inmiddels hebben in totaal 48 hotels zich verbonden aan de Green Key**, waarvan 28 ook daadwerkelijk een Green Key certificaat in bezit hebben. In totaal zal eind 2010, ruim 40 procent van de hotelbedden onder het keurmerk vallen.

Cradle to Cradle

In 2008 is een **Cradle to Cradle (C2C) Motie** van raadslid Van Drooge aangenomen over het stimuleren van C2C binnen Amsterdam. Vanuit het bedrijfsleven en binnen de gemeente is een brede interesse voor C2C. Zo zijn Haven Amsterdam, de DMB en de gemeente Zaanstad het project **Afval=Grondstof** gestart. Met als doel een fikse impuls te geven aan efficiënt en hoogwaardig (her)gebruik van grondstoffen en reststromen in de havenregio Amsterdam-Zaanstad. De C2C goeroes **Braungart en McDonough** hebben in 2009 twee bijzondere workshops gegeven in de Ambtswoning, eerst aan het college en vervolgens aan een gemengde groep van onder meer raadsleden en directeurs van verschillende Amsterdamse diensten. Ook is in 2009 een gemeentelijke C2C website www.nieuwamsterdamsklimaat.nl/c2c gelanceerd met onder andere informatie over C2C projecten in de stad.

Ook in ruimtelijke plannen in de stad is een en ander in beweging: in het stedenbouwkundig plan voor de kop van Java-eiland is voor het eerst een C2C paragraaf opgenomen en in stadsdeel Bos en Lommer zijn in 2009 grote stappen gezet om Landlust, het terrein achter het Foodcenter, te verduurzamen. In het bestemmingsplan

van dit gebied is een C2C paragraaf opgenomen. Waarna voor de stadsdeelwerf, dat onderdeel uitmaakt van Landlust, een opdracht is verstrekt aan een adviesbureau om de processen en het terrein van de werf (inclusief de gebouwen) C2C te maken.

Klimaat en energie

Doelstelling 6 Programakkoord 2006-2010 – Thema klimaat:

Concern Amsterdam vervult een voortrekkersrol en voorbeeldfunctie op het gebied van energiebesparing en inzet van duurzame energie.

In 2007 heeft Amsterdam het **Klimaatbureau** opgericht, naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Inmiddels is het onderwerp klimaat niet meer weg te denken uit de stad en de stedelijke projecten. Alle diensten, stadsdelen en projectorganisaties houden rekening met het nemen van energiebesparende maatregelen. Ook bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners van Amsterdam zijn zich bewust van de urgentie.

Amsterdam heeft in 2007 twee klimaatdoelen gesteld:

- 40 procent minder CO₂ uitstoot in 2025 (t.o.v. 1990)
- een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015.

In 2008 is daar een derde doelstelling aan toegevoegd:

- alle nieuwbouw vanaf 2015 klimaatneutraal (40 procent klimaatneutraal vanaf 2010).

In aansluiting op het zichtjaar 2040 van de Ontwerp Structuurvisie is in 2009 gewerkt aan de '**Energiestrategie 2040**' waarin transitiepaden worden geschetst die Amsterdam moet doorlopen om in 2040 tot een CO₂ arme energiehuishouding te komen. De ambitie om in 2040 de CO₂ emissies op het grondgebied van de gemeente met 75 procent te hebben teruggedrongen (t.o.v. 1990), is fors maar noodzakelijk. In de 'Energiestrategie 2040' is deze ambitie uitgewerkt naar een visie op hoofdlijnen voor de sectoren: gebouwde omgeving, vervoer, industrie en infrastructuur. Een Engelse publieksversie van de strategie is verspreid tijdens de klimaattop in Kopenhagen.

Klimaatneutrale nieuwbouw

In 2009 is de uitvoering van het programma Klimaatneutrale nieuwbouw door DMB aan OGA overgedragen. Er is een Taskforce Klimaatneutraal Bouwen opgericht die projecten ondersteunt, instrumenten ontwikkelt en kennisdelen organiseert. Op 5 januari 2010 heeft B&W het Plan van Aanpak Klimaatneutraal Bouwen vastgesteld. Klimaatneutraliteit is door de projectorganisaties en de stadsdelen voortvarend opgepakt. De grote projecten zijn aangewezen als gemeentelijke koplopers. De eerste Best Practices, projecten die op de zeer korte termijn klimaatneutraal gebouwd kunnen worden, worden actief ondersteund. Inmiddels is de duurzaamheidsaanbesteding in Buiksloterham met succes afgerond, heeft IJburg 2^e fase klimaatneutraliteit geborgd in haar '10 duurzaamheidsprincipes'. In 2009 is de voorbereiding begonnen van een financieel

instrument dat de gemeente kan inzetten om extra investeringen in klimaatneutrale woningen te stimuleren en de productie te versnellen.

CO2 monitoring

De CO2-uitstoot in de stad is niet direct in de buitenlucht te meten. Voor gemeenten is nog geen uniforme monitoringstechniek uitontwikkeld. Amsterdam kiest ervoor om de uitstoot indirect te **berekenen aan de hand van energieverbruikgegevens**. Voor de jaren 2006, 2007 en 2008 geeft dit het volgende resultaat:

- 2006 4550 kton CO2
- 2007 4620 kton CO2
- 2008 4730 kton CO2

Uit deze cijfers is af te lezen dat de CO2-uitstoot in Amsterdam is gestegen, ondanks ambitieus beleid vanuit Europa, Rijk en gemeente. Dit is het gevolg van de groei van het aantal inwoners en de toename van economische activiteit in de stad. Ook het gedrag van bewoners en bedrijven en (inter)nationale ontwikkelingen en beleid zijn van invloed op de uitstoot van CO2.

De lange voorbereidingstijd van veel maatregelen en het feit dat deze geleidelijk geïmplementeerd worden, maakt dat de effecten van de maatregelen niet altijd direct merkbaar zijn.

Een CO2 neutrale gemeentelijke organisatie

Een van de doelstellingen van de gemeente is **een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015**. Een belangrijk aspect hiervan is het verduurzamen van de eigen gebouwenvoorraad. In 2009 is daarom een gemeentelijk vastgoedregisseur aangesteld om te onderzoeken op welke wijze deze opdracht het beste kan worden gerealiseerd. Het college heeft besloten om substantiële duurzaamheidsinvesteringen in het vastgoed zoveel mogelijk te laten aansluiten bij natuurlijke investerings- en renovatiemomenten. De eerste dienst die naar een ander nieuw gebouw zal vertrekken is de DMB. Het gebouw zelf en ook de inrichting en gebruik van het gebouw, worden **volledig duurzaam**. In 2009 zijn voor het stadhuis voorbereidingen getroffen voor een ingrijpende renovatie tot een duurzaam gebouw. In Oost-Watergraafsmeer is in 2009 het nieuwe stadsdeelkantoor geopend waarbij maximaal is ingezet op duurzaamheid.

Verschillende diensten en stadsdelen zijn in 2009 geadviseerd over hoe ze hun gebouwen energiezuiniger kunnen maken, op gebouwniveau maar ook op gebied van **'good housekeeping'**. Onderdeel hiervan is 'good energy housekeeping' dat is gericht op energieverbruik van een gebouw en binnen een gebouw.

De diensten en stadsdelen gebruiken **100 procent groene stroom**. Het huidige contract voor levering van groene stroom door het AEB loopt tot en met 31 december 2010. Op dit moment worden onderhandelingen gevoerd voor verlenging van het contract.

Energiebesparing schoolgebouwen

In samenwerking met stadsdeel Westerpark is in 2009 een **pilot gestart** om schoolgebouwen te verbeteren. Samen met schoolbesturen, stadsdelen en diensten is

een plan van aanpak gemaakt om bestaande basisscholen (inclusief speciaal en bijzonder onderwijs) zowel op gebied van energieverbruik als op gebied van binnenklimaat aan te passen. Eind 2009 is het uitvoeringsbureau '**Energieke Scholen**' opgericht om de schoolbesturen bij de uitvoering van maatregelen te begeleiden. In 2010 zullen 60 tot 80 basisscholen worden verbeterd (fase 1).

Bestaande woningbouw

Het Klimaatbureau neemt vanaf het begin het voortouw om **energiebesparing bij corporaties en bewonersorganisaties** te agenderen en legt daarbij verbinding met marktpartijen. Samen met de corporaties is in 2008 berekend wat het besparingspotentieel is voor de woningvoorraad van de corporaties. Twee corporaties hebben in 2008 besloten om, met financiële steun van het klimaatbureau, 3 energiezuinige modelwoningen in te richten. De eerste **energiezuinige modelwoning** is in 2009 opgeleverd door De Key. Begin 2010 zal ook Eigen Haard een energiezuinig woningcomplex presenteren. Modelwoningen worden gemaakt om te laten zien wat de mogelijkheden zijn op het gebied van energiebesparing.

Onderzoek heeft uitgewezen dat CO₂reductie van 35% in de woningvoorraad haalbaar is. Het klimaatbureau en andere partijen zoeken gezamenlijk naar mogelijkheden om VVE's te ontzorgen bij het treffen van besparingsmaatregelen. Het gaat dan om advies, het uitvoeren van maatregelen en om financiering.

Duurzame stedelijke ontwikkeling

In 2009 is de **duurzame tender Buiksloterham**, Amsterdam Noord, uitgeschreven: het eerste project van Nederland waarin de uitgifte van bouwgrond volledig, 100 procent, wordt uitgegeven op de mate van duurzaamheid. De grondprijs staat vast. De inschrijver (ontwikkelaar) met het duurzaamste ontwerp en bouwplan met de hoogste mate van klimaatneutraal en duurzaam bouwen krijgt de grond gegund. Een aantal interessante en duurzame marktpartijen hebben ingeschreven op de duurzame tender. Op 16 februari 2010 is de definitieve selectie van de eerste tranche bekendgemaakt.

Afdekken koelmeubelen supermarkten

Albert Heijn gaat als eerste supermarktketen in Nederland in alle winkels de **wandkoelingen en vriesmeubelen permanent afdekken**. Albert Heijn ondertekende hiervoor op donderdag 4 februari 2010 een convenant met de gemeente Amsterdam en de milieudiensten West-Holland en IJmond.

De gemeente Amsterdam en de milieudiensten IJmond en West-Holland proberen al enige jaren supermarkten te bewegen hun koelmeubelen af te dekken om zo een einde te maken aan onnodig energieverlies. Als supermarkten hun koelingen ook overdag afdekken, dan zal dit leiden tot een forse energiebesparing. Dit convenant betekent een grote winst voor het milieu. Als alle Nederlandse supermarkten de koel- en vriesmeubelen afdekken, levert dat een besparing op die vergelijkbaar is met het jaarlijkse elektragebruik van ongeveer 17.000 woningen. Daarbij gaan juist op het gebied van energiebesparing milieu- en financiële winst hand in hand.

Lage inkomensgroepen

In 2007 en 2008 heeft de gemeente Amsterdam deelgenomen aan het pilotproject 'Step2Save'. In anderhalf jaar tijd zijn met Step2Save ruim 12.000 huurders bereikt met een advies. In de vervolgfase van Step2Save (oktober 2008 t/m maart 2009) zijn nog eens 3000 adressen bezocht in de stadsdelen: De Baarsjes, Bos en Lommer, Osdorp, Slotervaart, Westerpark, Zuideramstel, Zuidoost en Noord.

In de loop van 2010 zullen nog eens 5000 adressen worden bezocht in de stadsdelen Noord, Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer (Oost).

Openbare verlichting

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van het **beheerplan openbare verlichting**. In 2008 is gestart met de uitvoering ervan. Het energieverbruik van openbare verlichting is op verschillende manieren gereduceerd. Zo geldt bij de inkoop van openbare verlichting – met name lampen en armaturen – het criterium '**maximaal energiezuinig**'. Amsterdam koopt op basis van Europese aanbesteding grootschalig lampen in. Tot 2010 worden deze geleverd door Philips. De lampen dienen aan diverse kwaliteitseisen te voldoen waaronder maximale energie-efficiency. DIVV hanteert een aantal standaardarmaturen, conform het beleidsplan openbare verlichting. Het ontwerp van deze armaturen is, dan wel wordt het volledig op verlichtingseffectiviteit getoetst waarbij o.a. voorkoming lichtvervuiling en lichthinder een belangrijk criterium is.

Bij de inkoop van lampen wordt gelet op **een zo kort mogelijke opwarmtijd**. Een bepaalde mate van opwarmtijd is inherent aan straatverlichting. Bij vervanging van armaturen (en masten) wordt altijd de conventionele voorschakelapparatuur vervangen door elektronische voorschakelapparatuur die bijdraagt aan een hogere energie-efficiency.

Er loopt een onderzoek om het **inschakelsysteem** van de openbare verlichting verder te optimaliseren. Expertise van het Van Swinden Laboratorium is ingehuurd voor optimalisatie van de lichtcelinstellingen en de effecten hiervan op het energieverbruik van de openbare verlichting. De verwachting is medio 2010 bruikbare resultaten te hebben voor optimalisatie van de lichtregeling. In 2009 is vanaf april met succes de lichtregeling aangepast voor het overdag tijdelijk schakelen van de diverse OV groepen. Op het energieverbruik voor dit tijdelijk inschakelen wordt ca 50 procent bespaard door automatisch na 30 minuten de groep af te schakelen.

Het apart schakelen van stadsdeel Noord heeft enige vertraging opgelopen, omdat bij de uitvoering is gebleken dat toleranties in de lichtcel het resultaat sterk beïnvloeden. Vanaf 2009 lopen er experimenten met **dimmen van openbare verlichting**. De resultaten van dynamisch dimmen op het IJtramtraject en de IJweg worden naar huidige verwachting aan het eind eerste kwartaal 2011 zichtbaar. De resultaten van de statische dimproeven in de Utrechtsestraat, de Anjelierstraat en park Frankendael komen in 2010 beschikbaar.

Duurzame energieproductie

Naast energiebesparing is ook een **toename nodig van duurzame energieproductie** om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Het klimaatbureau doet onderzoek naar de mogelijkheden om een schaa sprong te bewerkstelligen en duurzame **technieken zoals zon, wind, waterstof en warmte-koude-opslag** te stimuleren. Zo heeft het

klimaatbureau samen met DRO in kaart gebracht waar toepassing van windenergie en de plaatsing van grotere winmolens in de stad mogelijk is. Plaatsing van windmolens heeft namelijk veel consequenties voor het ruimtegebruik. De conclusies van dit onderzoek zijn veelbelovend: er is ruimte en er zijn nieuwe technieken beschikbaar met een zeer hoge opbrengst. Op veel plaatsen (met name in de haven) wordt al grootschalig windenergie opgewekt.

Stadsverwarming en stadscoeling

Het college heeft de ambitie uitgesproken om meer dan 100.000 aansluitingen op stadswarmte te realiseren én een warmteringnet aan te leggen waarmee de individuele projecten met elkaar worden verbonden. Inmiddels (begin 2010) zijn **45.000 woningen en bedrijfsruimten in de stad aangesloten** op een warmtenet. In 2009 heeft de gemeente bij diverse projecten de mogelijkheden onderzocht voor aansluiting op het stadswarmtenet. Dit onderzoek loopt voor de volgende gebieden:

- Houthavens en IJburg II: voor beide gebieden komt er een energievisie;
- Overamstel: de energievisie gaat in alle varianten uit van stadswarmte;
- bestaande bouw: in 2010 komt er een visie voor de aansluiting van de bestaande bouw op stadswarmte.

Afhankelijk van de woningbouwproductie kunnen er per jaar 4000 aansluitingen op het stadswarmtenet bij komen.

Luchtkwaliteit

Doelstelling 4 Programakkoord 2006-2010 – Uitvoering actieplan luchtkwaliteit:
Amsterdam voert het Actieplan Luchtkwaliteit Amsterdam uit en verwacht daarmee in 2010 aan de Europese normen voor luchtkwaliteit te voldoen.

Het in juni 2008 vastgestelde **Actieplan Voorrang voor een Gezonde Stad (VGS)** is een pakket aan bronmaatregelen, tariefmaatregelen en flankerende maatregelen. De maatregelen zijn met name gericht op minder en schoner autoverkeer, in het gebied binnen de Ring A10 en ten zuiden van het IJ. Bronmaatregelen hebben het grootste effect op de luchtkwaliteit.

Verschillende projecten zijn inmiddels gestart: een proef met gratis OV kaartjes bij **P+R** terreinen, in januari 2009 zijn in Amsterdam **nieuwe parkeertarieven**, parkeergebieden en bloktijden ingevoerd (met effect, want in het gebied binnen de Ring A10 is veel minder vaak geparkeerd dan verwacht), het aantal P+R plekken is uitgebreid, en er kwamen voor Park + Bike 100 extra fietsen beschikbaar.

De Amsterdamse sloopregeling, een premiereregeling voor de sloop van een sterk vervuilende auto bij inruil voor een 'jongere' auto, startte in oktober 2009 en duurt uiterlijk tot eind 2010. Op 1 december 2009 waren er al bijna 500 aanvragen ingediend. In het verlengde van deze maatregel is de Auto-de-deur-uit-sloopregeling ingevoerd. Deze regeling is bedoeld voor Amsterdammers die hun auto wegdoen en géén vervangende auto willen kopen.

De projecten Citycar en Innovatie Autodelen zijn beide in uitvoering. In de **voucherregeling autodelen** krijgt een inwoner van Amsterdam € 300 autodeelgoed bij

inlevering van de parkeervergunning. In de eerste negen maanden van 2009 zijn er 685 vouchers uitgedeeld en net zoveel vergunningen ingeleverd. Ook zijn er al 126 nieuwe autodeelplaatsen gerealiseerd.

Ook zijn er in 2009 verschillende maatregelen genomen om het **openbaar vervoer** te verbeteren. Om de verbinding met de bedrijventerreinen te verbeteren gingen er bedrijvenpendels rijden tussen metrostation Sneevlietweg – De Schinkel en tussen Amstelstation – Amstel Business Park. En sinds eind 2009 rijdt buslijn 60, die een nieuwe verbinding maakt tussen Station Sloterdijk en de Staatsliedenbuurt. Binnen de **OV-voor-parkeren-regeling** krijgen mensen die hun parkeervergunning inleveren een OV-abonnement van drie maanden voor het GVB-netwerk. De eerste twee maanden kwamen er 125 aanvragen binnen. De GVB-kennismakingskaart biedt nieuwe inwoners van Amsterdam een gratis maandabonnement.

Alle maatregelen uit VGS worden uitgevoerd, behalve de milieuzones. In juli 2009 is besloten om de **milieuzone personenauto's** niet uit te voeren, maar met de maatregel elektrisch vervoer kan het gewenste effect toch bereikt worden. De milieuzone bestelauto's zal op zijn vroegst in 2013 van start gaan. Volgens het ministerie van VROM is een milieuzone voor bestelauto's niet effectief op basis van de criteria die nu zouden gelden. Deze milieuzone kwam daarom niet in 2009, zoals eerder aangekondigd. De gemeente Amsterdam werkt wel door aan een milieuzone voor bestelauto's. Zij bekijkt nut en noodzaak, voordat zij besluit over definitieve invoering in 2013.

Eigen wagenpark

In 2007 is de eerste gezamenlijke aanbesteding van het eigen wagenpark onder nieuwe milieueisen uitgeschreven en volgden 400 gemeentelijke chauffeurs een rijstijltraining. **De aanpak van het eigen wagenpark is een succes.** In 2008 werden gemeentebreed 225 zware en lichtere bedrijfswagens voorzien van roetfilters en heeft een Europese aanbesteding (met strenge milieueisen) plaatsgevonden voor personenauto's, bedrijfsbusjes, veegmachines, veegvuilwagens en huisvuilwagens. In oktober 2007 voldeed 28 procent van het wagenpark volledig aan de ambities, eind 2008 ongeveer 40 procent en eind 2009 60 procent (personenauto's A of B label benzine, bestelwagens minimaal Euro IV met roetfilter, vracht/huisvuilwagens Euro V en voor de bestaande voertuigen minimaal Euro III met roetfilter). Bij elke reguliere vervanging wordt het wagenpark schoner.

Elektrisch vervoer

In 2008 is besloten om fors te investeren in elektrisch vervoer. De gemeente speelt namelijk een sleutelrol bij het in beweging krijgen van de statische markt voor **elektrische voertuigen**. Amsterdam wil de introductie van elektrisch vervoer versnellen, onder andere door elektrische voertuigen in het eigen wagenpark te stimuleren. Hierdoor wordt elektrisch vervoer zichtbaar op straat en draagt de gemeente bij aan de pioniersrol, bijvoorbeeld door het wegnemen van praktische belemmeringen.

Dat Amsterdam haar pioniersrol serieus neemt blijkt uit het feit dat er nu al 10 nieuwe elektrische voertuigen rijden. Ook zijn diverse proeven aan de gang met elektrische kleine vrachtwagens, veegwagens. Dit maakt het mogelijk voor stadsdelen en diensten om

bekend te raken met elektrisch vervoer. Voor de aanschaf is subsidie ter beschikking gesteld. In 2008 is een proef uitgevoerd met elektrische scooters die maximaal 25 kilometer per uur rijden. Met een positief resultaat: er rijden bij verschillende diensten en stadsdelen elektrische scooters en er is een subsidieregeling van start gegaan voor de aanschaf van elektrische fietsen en scooters voor het eigen wagenpark.

In 2010 zal het aantal schone voertuigen toenemen tot 70 procent van het wagenpark. De gemeente Amsterdam breidt de introductie van elektrische auto's binnen de gemeente verder uit door de lopende pilot van elektrische personenauto's. Ook starten in 2010 proefprojecten met elektrische en hybride vuilniswagens.

Actieplan goederenvervoer

In 2007 werd het Actieplan goederenvervoer vastgesteld en het Convenant Milieuzone ondertekend. Het Actieplan betreft de milieuzone voor schoon vrachtverkeer binnen de Ring A10 (uitgezonderd Amsterdam-Noord en enkele bedrijventerreinen), een kwaliteitsnet voor betere doorstroming van het goederenvervoer op belangrijke routes, en het stimuleren van andere manieren van bevoorrading.

De **Milieuzone Vrachtauto's** is op 9 oktober 2008 ingegaan, sinds die datum mogen alleen vrachtauto's binnen de ring A10 rijden (uitgezonderd stadsdeel Noord en enkele bedrijventerreinen) die aan bepaalde milieueisen voldoen. Na een wenperiode van drie maanden, waarin vrachtwagenchauffeurs werden aangesproken en geïnformeerd, begon in januari 2009 de handhaving. Het percentage chauffeurs dat de regels naleeft is 95 procent. Na de invoering van de milieuzone in 2008 worden de eisen in 2010 en 2013 aanscherpt. In 2012 besluit de gemeente of bestelbussen vanaf juli 2013 ook onder de milieuzone gaan vallen.

Eind 2009 is de geografische ligging van het **voorkeursnet goederenvervoer** vastgesteld. Het voorkeursnet goederenvervoer is in samenwerking met het bedrijfsleven, stadsdelen en gemeentelijke diensten tot stand gekomen. Doordat de doorstroming verbetert, is er minder luchtvervuiling en geluidsoverlast door optrekkend verkeer. De uitvoering van de maatregelen begint in 2010.

In 2009 zijn met succes twee pilots uitgevoerd met bevoorrading van enkele winkels in de nachtelijke uren. Ook werd een pilot uitgevoerd met het bundelen van goederenvervoer.

Schoner varen

De gemeente en reders hebben gezamenlijk de wens uitgesproken om de bestaande rondvaart- en gemeentevloot schoner te maken. Het doel is dat nieuwe boten in Amsterdam vanaf 2015 aan de CCR3 norm voldoen. De **vermindering van uitstoot** zorgt voor schonere lucht en is ook belangrijk voor de uitstraling van Amsterdam als schone stad. Door schonere boten zal met name de overlast bij keerpunten flink verminderen. De verwachting is dat de Europese commissie in 2010 een besluit neemt over de eisen van CCR3.

Om de meest vervuilende (en vaak oudere) motoren van de rondvaartboten versneld te laten vervangen is er een versnellingsstraject begonnen. Via een **stimuleringssubsidie** wordt de lucht nu alvast schoner. De verwachting is dat in de komende vijf jaar zo rond de 70 boten nieuwe motoren zullen krijgen. In 2010 zullen reders zo'n 20 motoren van hun rondvaartboten vervangen.

De gemeente heeft haar **eigen vloot zoveel mogelijk aangepast** aan de CCR3-norm en krijgen de komende jaren schonere motoren en brandstoffen, door innovatieve toepassingen op de schepen. In opdracht van Waternet is in 2009 het prototype van de elektrische drijfvijsboot ontworpen. Om het goede voorbeeld te geven heeft de gemeente onderzocht hoe de nieuwe patrouilleboot vrijwel emissievrij kan varen.

Het aanleggen van de **walstroomvoorzieningen** voor binnenvaartschepen begint volgens de huidige planning in het tweede kwartaal van 2010, te beginnen bij de Javakade en zo doorwerkend naar de Westerdoksdijk. Om de pleziervaart te stimuleren om elektrisch te gaan varen, legt de gemeente in samenwerking met stadsdelen 'groene kades' aan. In 2010 komen er op tien locaties circa 40 elektrische oplaadpunten, waar elektrisch aangedreven boten mogen afmeren. Uiteindelijk moet er door de hele stad een uniform netwerk van openbare oplaadpunten komen.

Amsterdam Waterstofstad

Omdat omschakeling naar waterstof een grote gebruikersgroep nodig heeft en om de toepassing en ontwikkeling van waterstof- en brandstofceltechnologie in Nederland te bevorderen, hebben Amsterdam, Rotterdam en Arnhem **de Nationale Waterstofcoalitie DutchY** opgezet. Waar Rotterdam zich concentreert op de productie van waterstof, zet Amsterdam zich in voor de toepassing binnen de stad, om een directe bijdrage te leveren aan schonere lucht. Amsterdam trad in september 2009 formeel toe tot DutchY. Bedrijven als Shell, NedStack en HyGear maken er onderdeel van uit. De intensieve samenwerking leidt tot een goede internationale positie van DutchY op het gebied van waterstof.

Eind 2009 ondertekenden de gemeente Amsterdam, het GVB en de stadsregio het contract voor de aanschaf van twee hybride waterstofbussen. Het GVB zal de twee bussen twee jaar uitproberen in de dagelijkse praktijk in Amsterdam.

Op 9 december 2009 kwam de **waterstofboot in de vaart**. Deze speciaal ontworpen boot op waterstof is de eerste ter wereld die gaat varen. De boot kan circa 85 passagiers vervoeren en wordt door rederij Lovers vanaf 2010 ingezet in Amsterdam als rondvaartboot en passagiersdiensten voor Nemo.

Geluid

Doelstelling 5 Programakkoord 2006-2010 – Thema geluid:

In 2010 is de geluidsoverlast die Amsterdammers ondervinden aanzienlijk teruggedrongen.

Op 27 februari 2009 heeft de Raad ingestemd met het **Actieplan Geluid**. Met de uitvoering van het Actieplan is inmiddels begonnen. Sinds begin 2007 is de Amsterdamse geluidkaart beschikbaar op www.geluid.amsterdam.nl.

Dunne deklagen / stil asfalt

Sinds 2007 wordt voor alle uit te voeren wegvakken een afweging gemaakt of **geluidsreducerend asfalt** (een dunne deklaag) kan worden toegepast. In 2007 en 2008 zijn geen wegvakken onderhanden genomen waar het mogelijk was om een dunne deklaag toe te passen. In 2009 is op een deel van de Nieuwe Leeuwarderweg tussen de IJ-tunnel en Meeuwenlaan een dunne deklaag toegepast.

Geluidhinder woningen

In 2009 zijn 1258 woningen van de A-lijst afgevoerd. Bij een deel van de woningen is daadwerkelijk **geluidisolatie toegepast**. De overige woningen zijn om administratieve redenen van de lijst afgevoerd (bijvoorbeeld omdat de binnennorm al werd gehaald of omdat het adres geen woning meer is). In 2007 en 2008 werden respectievelijk 1755 en 1325 woningen van de A-lijst afgevoerd. Het gaat in toenemende mate om administratieve saneringen. Amsterdam loopt wat betreft het afvoeren van woningen voor op het ISV-schema en heeft ook de doelstelling uit het Milieubeleidsplan ruimschoots gehaald.

De politie handhaaft op **geluidshinder van bromfietsen** tijdens de reguliere verkeercontroles. Er vindt op dit punt geen systematische monitoring plaats.

Stille gebieden

De meerderheid van de inwoners van Amsterdam kan een rustige plek vinden in hun woonomgeving. Dat blijkt uit een onderzoek naar de beleving van stilte in de stad dat in 2008 is uitgevoerd. Duizend Amsterdammers werkten mee aan dit onderzoek, waarbij mensen gevraagd werd naar hun **favoriete stille plek in Amsterdam**. De helft van de ondervraagde Amsterdammers vindt dat ze in een rustige buurt woont. Het eindrapport 'Stille gebieden in de stad' is in 2009 door VROM gepubliceerd op internet.

Groen en water

Met de groengelden uit het programmakkoord en de uitvoeringsagenda is sinds 2007 flink geïnvesteerd in **groenprojecten in de stad**. Inmiddels zijn de projecten, hierbij gaat het om buurtgroen, parken en scheggen, bijna allemaal uitgevoerd. Voor enkele projecten is uitstel aangevraagd bij B&W. Een aantal resultaten: in het Nationaal Landschap Laag Holland, de Westrandscheg en in de Diemerscheg is een Ecologische Verbindingszone Diemerzeedijk/Bovendiep en een natuurboulevard langs het IJmeer aangelegd. Ook is het Diemberbos heringericht en uitgebreid. De Westrandscheg is verbeterd door de herinrichting van de oevers van de Haarlemmervaart en de natuurspeeltuinen in de Brettenzone. De Tuinen van West zijn heringericht tot een recreatielandschap. In verschillende parken in Amsterdam is gewerkt aan renovatie, herinrichting en verbetering van de voorzieningen. In het Noorderpark, Vondelpark, Sloterpark en Bijmerpark zijn verschillende projecten in uitvoering genomen. Ook bij de Nieuwe Oosterbegraafplaats is gewerkt aan renovatie, herinrichting en verbetering van de voorzieningen.

In 2010 worden de resterende projecten aangejaagd en gemonitord. Dan is ook de oplevering van o.a. de postzegelparken en het Vondelpark.

Gebruik van groen

In 2008 heeft DRO het **grote groenonderzoek** laten uitvoeren. Dit onderzoek geeft inzicht in de manier waarop en de redenen waarom verschillende typen mensen gebruik maken van parken en recreatiegroen in de stad. Uit het onderzoek blijkt onder andere dat **het gebruik van groen in Amsterdam de afgelopen 10 jaar is verdubbeld** en dat het gebruik van parken is veranderd. De resultaten zijn in mei 2009 op een drukbezocht symposium gepresenteerd en zijn gebruikt als onderlegger voor de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040.

Proeftuin Amsterdam

Onder de vlag van **proeftuin Amsterdam** heeft Amsterdam met haar partners (LNV, Zaanstad, provincie Noord Holland), diverse projecten geïnitieerd die bijdragen aan een duurzamere voedselketen.

Doel was om het gebruik van regionaal geproduceerd voedsel in de stad te promoten. Dit door het organiseren van streekmarkten, het opzetten van verkooppunten en promotieacties als de Week van de Smaak en de Global Picnic in het Oosterpark. Door regionaal geproduceerd voedsel te gebruiken krijgen stad en ommeland weer betekenis voor elkaar en worden de aanvoerlijnen van voedsel sterk bekort. Amsterdam werkt in de Proeftuin samen met onder andere ondernemers, restauranthouders, scholen en boeren. Hoogtepunt was het jaar 2009 waarin Amsterdam onder de titel Stad van 1001 Smaken,

Hoofdstad van de Smaak was. Om Amsterdammers kennis te laten maken met de producten van het ommeland zijn streekmarkten. Ook is een netwerk van scholen en boerenbedrijven opgezet, waardoor schoolkinderen een dag lang een bezoek brengen aan een boerderij. Tevens is samen met de GGD en DMO een actieprogramma gestart voor een gezonde schoollunch op basisscholen en wordt het belang van de gezonde schoolkantine ondersteund.

Daktuinen en groene gevels

In 2008 is Woningcorporatie AWV (nu Stadgenoot) samen met verschillende gemeentelijke diensten, stadsdeel centrum en IVAM gestart met een pilot **Groene Daken**: het realiseren van een groene-dak-project in de Nieuwmarktbuurt. Op de daken van 3 deelcomplexen is in totaal ruim 300 m² sedumbepplanting aangebracht, gecombineerd met het vervangen en verbeteren van de isolatie. Het project is in 2009 opgeleverd. Daarnaast heeft het college van B&W in 2008 ingestemd met het préadvies op de notitie 'een rood-groene coalitie zorgt voor rood-groene daken'. De notitie is in februari 2008 ingediend door de raadsleden Burke (pvda) en geurts (groenlinks). Een van de acties is een Amsterdamse subsidieverordening groene daken en muren. De subsidieverordening groene daken en muren is op 17 februari 2010 vastgesteld. Voor een bedrag van circa € 500.000,- kan subsidie worden aangevraagd voor de aanleg van daktuinen en groene muren. In 2010 wordt op een deel van de Stopera een groen dak aangelegd.

Bodem

Doelstelling 8 Programakkoord 2006-2010 – Thema bodem:

Saneren in Amsterdam gebeurt gebiedsspecifiek en functiegericht. Hierbij wordt ook aandacht gegeven aan het meten van de voortgang en de nazorg van bodemsaneringlocaties.

Sinds 2008 is de overzichtskaart van **bodemkwaliteitszones in Amsterdam** (de te onderscheiden gebieden) voor iedereen toegankelijk, onder andere op www.amsterdam.nl. In 2009 is, in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, de Amsterdamse bodemfunctiekaart vastgesteld.

Ook is in 2009 het **Convenant bodemsanering 2010-2015** ondertekend. De afspraken worden uitgewerkt in een landelijk uitvoeringsprogramma. Op basis hiervan stelt de DMB in 2010 een visiedocument op waarin de bodemkwaliteit wordt geïntegreerd in de elementen van de ondergrond (grondwater-energie en ondergronds bouwen).

Nazorg bij bodemsanering

Soms is er na de uitvoering van een bodemsanering 'nazorg' nodig, bijvoorbeeld om na te gaan of resterende verontreiniging zich niet verspreid. Afhankelijk van de plaats van de sanering is of een stadsdeel of de centrale stad verantwoordelijk voor de uitvoering van de nazorg. Samenwerking in de uitvoering van de nazorg betekent een **eenduidige en efficiënte aanpak**. Daarom heeft het college op 2 maart 2010 ingestemd met het oprichten van een Amsterdamse nazorgorganisatie (binnen OGA) en te bevorderen dat de nazorgprojecten van stad en stadsdelen door de nazorgorganisatie worden uitgevoerd.

Wettelijke taken

Controles en handhaving

De *Wet milieubeheer* heeft als doel het bevorderen van duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid. Het doel van controles en handhaving is dat bedrijven op de hoogte zijn van de milieuregels en zich daar aan houden. In het *Amsterdams handhavingsprogramma milieu* beschrijft de DMB jaarlijks handhavingsprojecten, landelijke en provinciale prioriteiten, en specifieke projecten. In 2009 zijn de volgende accenten gelegd.

- Meer handhavingscommunicatie. Toezicht en handhaving horen een sluitstuk te zijn bij het bevorderen van naleving van de regels.
- Bijdragen aan de stedelijke actieprogramma's voor klimaat, lucht en geluid. Handhaving speelt een steeds grotere rol in deze thema's.
- Een handhavingsstrategie op basis van een analyse van de doelgroep.

Wanneer in 2009 overtredingen werden geconstateerd is er gehandhaafd conform de door B&W in 2007 vastgestelde *Beleidsnota handhaving Milieuregelgeving Amsterdam 2006 - 2010*. Milieugerelateerde klachten zijn onderzocht: als bij controle bleek dat een klacht gegrond was, volgde handhaving.

Vergunningverlening

Het doel van vergunningverlening ingevolge de *Wet milieubeheer* is het beperken van de milieueffecten op de omgeving. Dit doel is bereikt als alle bedrijfsmatige activiteiten adequaat zijn gereguleerd. Jaarlijks stellen we prioriteiten, mede op basis van milieurisico's. In 2009 is bij elke integrale controle gecontroleerd of vergunningen nog adequaat zijn: of alle bedrijfsactiviteiten zijn gereguleerd en of de best beschikbare technieken worden toegepast om de milieugevolgen te beperken. Daarnaast moeten de vergunningen handhaafbaar en juridisch houdbaar zijn. Als vergunningen niet meer adequaat waren, is een vergunningprocedure gestart. Meldingen zijn getoetst op volledigheid. Waar nodig zijn maatwerkvoorschriften opgelegd.

Wet- en regelgeving bodem

Het doel van de wet- en regelgeving Bodem is registratie van bodemverontreiniging, en zorgen dat werkzaamheden in verontreinigde bodem aan de wettelijke regelgeving voldoen, zodat ze op milieuhygiënische wijze plaatsvinden en verontreinigingsrisico's worden beheerst of weggenomen. Ondanks de recessie zijn in 2009 substantieel meer beschikkingen afgegeven en meer bodemonderzoeken beoordeeld dan verwacht.

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 17 van 82

Inhoud

Bestuurlijke samenvatting	3
Inleiding	20
Resultaat 2009 – Milieubeleid	22
Duurzaam Amsterdam	22
Klimaat	24
Luchtkwaliteit	28
Resultaat 2009 – Wettelijke Milieutaken	33
Wet milieubeheer	33
Wet-en regelgeving Bodem	41
Acties Milieubeleidsplan 2007-2010	44

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 19 van 82

Inleiding

Met het Milieuverslag Amsterdam 2009 centrale stad legt het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam verantwoording af over de uitvoering van wettelijk verplichte milieutaken en de uitvoering van het Milieubeleidsplan: hoe zijn beleid, regelgeving en langetermijnvisie vertaald in de praktijk, en hoe zijn urgente problemen aangepakt?

De beleidsambities van de gemeente Amsterdam zijn in juli 2007 vastgesteld in het *Milieubeleidsplan Amsterdam 2007-2010*. Daarnaast zijn de ambities van een aantal specifieke milieuthema's uitgewerkt in de volgende programma's en plannen: *Actieplan Luchtkwaliteit* (april 2006), *Klimaatprogramma* (najaar 2008), *Actieplan Geluid* (najaar 2008). Het Milieuverslag Amsterdam 2009 centrale stad geeft een overzicht van de resultaten van de acties uit de bovengenoemde programma's en plannen die in 2009 door de centrale stad zijn uitgevoerd. Het Milieuverslag 2009 is het derde verslag in de cyclus van dit Milieubeleidsplan en beschrijft de resultaten van het uitvoeren van milieubeleid en wettelijke taken. De effecten van het gevoerde milieubeleid worden beschreven in de daarvoor bedoelde monitors en rapportages.

Naast het Milieuverslag verschijnt in 2010 voor de derde keer het Duurzaamheidsverslag Amsterdam, waarin door alle diensten, bedrijven en stadsdelen gezamenlijk gerapporteerd wordt over duurzaamheid in Amsterdam. In het duurzaamheidsverslag wordt dit keer ook een trendschets gegeven van de afgelopen Collegeperiode. In mei 2010 wordt het duurzaamheidsverslag gepresenteerd tijdens het internationale GRI Congres in Amsterdam.

Leeswijzer

Dit verslag bestaat uit drie delen. In deel een staan de belangrijkste resultaten van de acties uit het Milieubeleidsplan die in 2009 zijn behaald. De nadruk hierbij ligt op Klimaat, duurzaamheid en lucht. In deel twee staan de in 2009 uitgevoerde wettelijke milieu- en bodemtaken. Deel drie is een totaaloverzicht van de resultaten van alle acties uit het Milieubeleidsplan in de periode 2007-2009, met een doorkijk naar 2010.

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 21 van 82

Resultaat 2009 – Milieubeleid

Het Amsterdamse milieubeleid werpt zijn vruchten af. **Zeker zeventig procent van de concrete acties uit het centrale Milieubeleidsplan zijn in de afgelopen drie jaar afgerond.** De uitvoering van de acties verloopt goed. De stad zet hiermee goede stappen in de richting van een duurzame topstad. In Amsterdam wordt door veel verschillende diensten, stadsdelen en externe partijen hard gewerkt aan milieu en leefomgeving.

Het is belangrijk om samen op te trekken in het realiseren van de doelen die in het Milieubeleidsplan Amsterdam 2007-2010 zijn gesteld. Daarom is in februari 2009 een werkconferentie georganiseerd waarbij uit de doeken is gedaan wat tot nu toe is bereikt en wat de belangrijkste uitdagingen zijn voor de toekomst. Ruim honderd deelnemers uit de centrale stad, stadsdelen, woningcorporaties en het bedrijfsleven hebben met elkaar aangegeven zich ook in 2009 en 2010 in te willen zetten voor klimaat, luchtkwaliteit en duurzaamheid. Op vrijdag 19 februari 2010 organiseerde Amsterdam het symposium 'Amsterdam na Kopenhagen, samen bouwen aan een duurzame stad'. De gemeente presenteerde die dag de integrale duurzaamheidsvisie '**Amsterdam uitgesproken duurzaam, perspectief voor 2040**'. Door de sprekers werd het belang van deze integrale visie onderschreven. Ook benadrukten zij de voorlopersrol van onze stad.

In mei 2010 wordt tijdens het internationale GRI Congres in Amsterdam voor de derde keer het **Duurzaamheidsverslag Amsterdam** gepresenteerd, waarin door alle diensten, bedrijven en stadsdelen gezamenlijk gerapporteerd wordt over duurzaamheid in Amsterdam. Het duurzaamheidsverslag geeft naast informatie over projecten en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid ook een trendschets van de afgelopen Collegeperiode.

In dit hoofdstuk worden de meest opvallende, aansprekende en interessante resultaten uit 2009 uitgelicht. De nadruk wordt hierbij gelegd op klimaat, duurzaamheid en luchtkwaliteit. Een overzicht van alle acties uit het Milieubeleidsplan en de in de afgelopen drie jaar behaalde resultaten, staat in het hoofdstuk Acties Milieubeleidsplan 2007-2010.

Duurzaam Amsterdam

Doelstelling 7 Programakkoord 2006-2010 – Thema duurzaam consumeren en produceren:
In 2010 heeft Amsterdam ook in duurzaamheid een toppositie op gebieden als wonen, werken, toerisme en evenementen. Hierbij werkt de gemeente samen met ambitieuze partners.

Ook in de nieuwe **Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040** wordt ruim baan gegeven aan duurzaamheid. Uitgangspunt is de vraag: hoe ontwikkelt Amsterdam zich verder als

succesvolle en leefbare kernstad van de Metropoolregio? Vanuit een brede benadering van duurzaamheid (People, Planet, Profit), waarbij het niet alleen over de sector milieu gaat, maar over 'the good metropolis'. Amsterdam heeft wat waar te maken. Zij behoort immers tot de top van meest duurzame steden van Europa: resultaat van de eerste EU Green Capital Award die begin 2009 werd uitgereikt.

Duurzaam inkopen

Duurzaamheid is opgenomen in verschillende **raamcontracten**: voor schoonmaak, catering, kantoorartikelen, beveiliging, ICT-hardware, kantoormeubilair, elektriciteit, mobiele telefonie en drankautomaten (inclusief de dranken). In het raamcontract voor gemeentelijke catering (2007) is een minimumniveau van 40 procent biologische catering vastgelegd. Eind 2009 werden de eerste resultaten bekend: **de Stopera is koploper met 34 procent biologische catering**. Per kwartaal worden de resultaten aan de deelnemers gerapporteerd. Uit deze cijfers blijkt dat steeds meer biologisch wordt ingekocht. Echter, door geen van de deelnemers wordt de doelstelling van 40 procent gehaald. In 2010 is hier extra aandacht voor in de communicatie naar de deelnemers.

Amsterdam heeft ook in 2009 veel gedaan aan kennisdelen en kennisontwikkeling op dit gebied. Een uitkomst van een van de in 2009 georganiseerde gemeentebrede bijeenkomsten is de ambitie om in 2010 een voorbeeldproject te realiseren voor duurzaam inkopen in de GWW-sector. In 2010 verschijnt de tweede vernieuwde versie van de Leidraad duurzaam inkopen, gekoppeld aan een intranetsite met voorbeelden van duurzaam inkopen.

Duurzaam toerisme

In 2006 tekenden de eerste hotels in de binnenstad het convenant Milieubarometer - **Green Key**. Inmiddels hebben in totaal 48 hotels zich verbonden aan de Green Key, waarvan 28 ook daadwerkelijk een Green Key certificaat in bezit hebben. In totaal zal eind 2010 ruim 40 procent van de hotelbedden onder het keurmerk vallen.

Cradle to Cradle

In 2008 is een **Cradle to Cradle (C2C) Motie** van raadslid Van Drooge aangenomen over het stimuleren van C2C binnen Amsterdam. Vanuit het bedrijfsleven en binnen de gemeente is een brede interesse voor C2C. Zo zijn Haven Amsterdam, de DMB en de gemeente Zaanstad het project **Afval=Grondstof** gestart. Met als doel een fikse impuls te geven aan efficiënt en hoogwaardig (her)gebruik van grondstoffen en reststromen in de havenregio Amsterdam-Zaanstad. De C2C goeroes **Braungart en McDonough** hebben in 2009 twee bijzondere workshops gegeven in de Ambtswoning, eerst aan het college en vervolgens aan een gemengde groep van onder meer raadsleden en directeurs van verschillende Amsterdamse diensten. Ook is in 2009 een gemeentelijke C2C website www.nieuwamsterdamsklimaat.nl/c2c gelanceerd met onder andere informatie over C2C projecten in de stad.

Ook in ruimtelijke plannen in de stad is een en ander in beweging: in het stedenbouwkundig plan voor de kop van Java-eiland is voor het eerst een C2C paragraaf opgenomen en in stadsdeel Bos en Lommer zijn in 2009 grote stappen gezet om Landlust, het terrein achter het Foodcenter, te verduurzamen. In het bestemmingsplan

van dit gebied is een C2C paragraaf opgenomen. Waarna voor de stadsdeelwerf, dat onderdeel uitmaakt van Landlust, een opdracht is verstrekt aan een adviesbureau om de processen en het terrein van de werf (inclusief de gebouwen) C2C te maken.

Proeftuin Amsterdam

Vier jaar Proeftuin Amsterdam heeft er mede voor gezorgd dat voedsel weer terug is op de stedelijke en regionale agenda's. Het pionierswerk van Amsterdam heeft in binnen- en buitenland veel aandacht getrokken. Hoogtepunt was het jaar 2009 waarin Amsterdam onder de titel Stad van 1001 Smaken, **Hoofdstad van de Smaak** was. Hiermee presenteerde Proeftuin Amsterdam een groot aantal activiteiten. Om Amsterdammers kennis te laten maken met de producten van het ommeland werden streekmarkten georganiseerd in Osdorp, Oost, Zuid-Oost Zuideramstel en in Westerpark. Ook het Food Center Amsterdam organiseerde in de loop van het jaar enkele streekmarkten op eigen terrein, hiermee tevens vooruitlopend op de publieke functie van het gebied in de nabije toekomst.

Er is bovendien een netwerk van scholen en boerenbedrijven opgezet, waardoor schoolkinderen een dag lang een bezoek brengen aan een boerderij. Binnenkort vindt het 100ste bezoek plaats. Tevens is samen met de GGD en DMO een actieprogramma gestart voor een gezonde schoollunch op basisscholen en wordt het belang van de gezonde schoolkantine ondersteund. Al deze activiteiten dragen bij tot de bewustwording van Amsterdammers dat gezond en lekker voedsel vanzelfsprekend is en bovendien afkomstig kan zijn uit de directe omgeving van Amsterdam.

Klimaat

Doelstelling 6 Programakkoord 2006-2010 – Thema klimaat:

Concern Amsterdam vervult een voortrekkersrol en voorbeeldfunctie op het gebied van energiebesparing en inzet van duurzame energie.

In 2007 heeft Amsterdam het **Klimaatbureau** opgericht, naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Inmiddels is het onderwerp klimaat niet meer weg te denken uit de stad en de stedelijke projecten. Alle diensten, stadsdelen en projectorganisaties houden rekening met het nemen van energiebesparende maatregelen. Ook bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners van Amsterdam zijn zich bewust van de urgentie.

Amsterdam heeft in 2007 twee klimaatdoelen gesteld:

- 40 procent minder CO₂ uitstoot in 2025 (t.o.v. 1990)
- een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015.

In 2008 is daar een derde doelstelling aan toegevoegd:

- alle nieuwbouw vanaf 2015 klimaatneutraal (40 procent klimaatneutraal vanaf 2010).

In aansluiting op het zichtjaar 2040 van de Ontwerp Structuurvisie is in 2009 gewerkt aan de **'Energiestrategie 2040'** waarin transitiepaden worden geschetst die Amsterdam moet doorlopen om in 2040 tot een CO₂ arme energiehuishouding te komen. De ambitie om in 2040 de CO₂ emissies op het grondgebied van de gemeente met 75 procent te hebben teruggedrongen (t.o.v. 1990), is fors maar noodzakelijk. In de 'Energiestrategie 2040' is deze ambitie uitgewerkt naar een visie op hoofdlijnen voor de sectoren: gebouwde omgeving, vervoer, industrie en infrastructuur. Een Engelse publieksversie van de strategie is verspreid tijdens de klimaattop in Kopenhagen.

Klimaatneutrale nieuwbouw

In 2009 is de uitvoering van het programma Klimaatneutrale nieuwbouw door DMB aan OGA overgedragen. Er is een Taskforce Klimaatneutraal Bouwen opgericht die projecten ondersteunt, instrumenten ontwikkelt en kennisdelen organiseert. Op 5 januari 2010 heeft B&W het Plan van Aanpak Klimaatneutraal Bouwen vastgesteld. Klimaatneutraliteit is door de projectorganisaties en de stadsdelen voortvarend opgepakt. De grote projecten zijn aangewezen als gemeentelijke koplopers. De eerste Best Practices, projecten die op de zeer korte termijn klimaatneutraal gebouwd kunnen worden, worden actief ondersteund. Inmiddels is de duurzaamheidsaanbesteding in Buiksloterham met succes afgerond, heeft IJburg 2^e fase klimaatneutraliteit geborgd in haar '10 duurzaamheidsprincipes'. In 2009 is de voorbereiding begonnen van een financieel instrument dat de gemeente kan inzetten om extra investeringen in klimaatneutrale woningen te stimuleren en de productie te versnellen.

CO₂ monitoring

De CO₂-uitstoot in de stad is niet direct in de buitenlucht te meten. Voor gemeenten is nog geen uniforme monitoringstechniek uitontwikkeld. Amsterdam kiest ervoor om de uitstoot indirect te **berekenen aan de hand van energieverbruikgegevens**. Voor de jaren 2006, 2007 en 2008 geeft dit het volgende resultaat:

- 2006 4550 kton CO₂
- 2007 4620 kton CO₂
- 2008 4730 kton CO₂

Uit deze cijfers is af te lezen dat de CO₂-uitstoot in Amsterdam is gestegen, ondanks ambitieus beleid vanuit Europa, Rijk en gemeente. Dit is het gevolg van de groei van het aantal inwoners en de toename van economische activiteit in de stad. Ook het gedrag van bewoners en bedrijven en (inter)nationale ontwikkelingen en beleid zijn van invloed op de uitstoot van CO₂.

De lange voorbereidingstijd van veel maatregelen en het feit dat deze geleidelijk geïmplementeerd worden, maakt dat de effecten van de maatregelen niet altijd direct merkbaar zijn.

Een CO₂ neutrale gemeentelijke organisatie

Een van de doelstellingen van de gemeente is **een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015**. Een belangrijk aspect hiervan is het verduurzamen van de eigen bouwvoorraad. In 2009 is daarom een gemeentelijk vastgoedregisseur aangesteld

om te onderzoeken op welke wijze deze opdracht het beste kan worden gerealiseerd. Het college heeft besloten om substantiële duurzaamheidsinvesteringen in het vastgoed zoveel mogelijk te laten aansluiten bij natuurlijke investerings- en renovatiemomenten. De eerste dienst die naar een ander nieuw gebouw zal vertrekken is de DMB. Het gebouw zelf en ook de inrichting en gebruik van het gebouw, worden **volledig duurzaam**. In 2009 zijn voor het stadhuis voorbereidingen getroffen voor een ingrijpende renovatie tot een duurzaam gebouw. In Oost-Watergraafmeer is in 2009 het nieuwe stadsdeelkantoor geopend waarbij maximaal is ingezet op duurzaamheid.

Verschillende diensten en stadsdelen zijn in 2009 geadviseerd over hoe ze hun gebouwen energiezuiniger kunnen maken, op gebouwniveau maar ook op gebied van **'good housekeeping'**. Onderdeel hiervan is 'good energy housekeeping' dat is gericht op energieverbruik van een gebouw en binnen een gebouw.

De diensten en stadsdelen gebruiken **100 procent groene stroom**. Het huidige contract voor levering van groene stroom door het AEB loopt tot en met 31 december 2010. Op dit moment worden onderhandelingen gevoerd voor verlenging van het contract.

Energiebesparing schoolgebouwen

In samenwerking met stadsdeel Westerpark is in 2009 een **pilot gestart** om schoolgebouwen te verbeteren. Samen met schoolbesturen, stadsdelen en diensten is een plan van aanpak gemaakt om bestaande basisscholen (inclusief speciaal en bijzonder onderwijs) zowel op gebied van energieverbruik als op gebied van binnenklimaat aan te passen. Eind 2009 is het uitvoeringsbureau **'Energieke Scholen'** opgericht om de schoolbesturen bij de uitvoering van maatregelen te begeleiden. In 2010 zullen 60 tot 80 basisscholen worden verbeterd (fase 1).

Bestaande woningbouw

Het Klimaatbureau neemt vanaf het begin het voortouw om **energiebesparing bij corporaties en bewonersorganisaties** te agenderen en legt daarbij verbinding met marktpartijen. Samen met de corporaties is in 2008 berekend wat het besparingspotentieel is voor de woningvoorraad van de corporaties. Twee corporaties hebben in 2008 besloten om, met financiële steun van het klimaatbureau, 3 energiezuinige modelwoningen in te richten. De eerste **energiezuinige modelwoning** is in 2009 opgeleverd door De Key. Begin 2010 zal ook Eigen Haard een energiezuinig woningcomplex presenteren. Modelwoningen worden gemaakt om te laten zien wat de mogelijkheden zijn op het gebied van energiebesparing.

Onderzoek heeft uitgewezen dat CO₂reductie van 35% in de woningvoorraad haalbaar is. Het klimaatbureau en andere partijen zoeken gezamenlijk naar mogelijkheden om VVE's te ontzorgen bij het treffen van besparingsmaatregelen. Het gaat dan om advies, het uitvoeren van maatregelen en om financiering.

Duurzame stedelijke ontwikkeling

In 2009 is de **duurzame tender Buiksloterham**, Amsterdam Noord, uitgeschreven: het eerste project van Nederland waarin de uitgifte van bouwgrond volledig, 100 procent, wordt uitgegeven op de mate van duurzaamheid. De grondprijs staat vast. De inschrijver

(ontwikkelaar) met het duurzaamste ontwerp en bouwplan met de hoogste mate van klimaatneutraal en duurzaam bouwen krijgt de grond gegund. Een aantal interessante en duurzame marktpartijen hebben ingeschreven op de duurzame tender. Op 16 februari 2010 is de definitieve selectie van de eerste tranche bekendgemaakt.

Afdekken koelmeubelen supermarkten

Albert Heijn gaat als eerste supermarktketen in Nederland in alle winkels de **wandkoelingen en vriesmeubelen permanent afdekken**. Albert Heijn ondertekende hiervoor op donderdag 4 februari 2010 een convenant met de gemeente Amsterdam en de milieudiensten West-Holland en IJmond.

De gemeente Amsterdam en de milieudiensten IJmond en West-Holland proberen al enige jaren supermarkten te bewegen hun koelmeubelen af te dekken om zo een einde te maken aan onnodig energieverlies. Als supermarkten hun koelingen ook overdag afdekken, dan zal dit leiden tot een forse energiebesparing. Dit convenant betekent een grote winst voor het milieu. Als alle Nederlandse supermarkten de koel- en vriesmeubelen afdekken, levert dat een besparing op die vergelijkbaar is met het jaarlijkse elektragebruik van ongeveer 17.000 woningen. Daarbij gaan juist op het gebied van energiebesparing milieu- en financiële winst hand in hand.

Lage inkomensgroepen

In 2007 en 2008 heeft de gemeente Amsterdam deelgenomen aan het pilotproject '**Step2Save**'. In anderhalf jaar tijd zijn met Step2Save ruim 12.000 huurders bereikt met een advies. In de vervolgfase van Step2Save (oktober 2008 t/m maart 2009) zijn nog eens 3000 adressen bezocht in de stadsdelen: De Baarsjes, Bos en Lommer, Osdorp, Slotervaart, Westerpark, Zuideramstel, Zuidoost en Noord.

In de loop van 2010 zullen nog eens 5000 adressen worden bezocht in de stadsdelen Noord, Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer (Oost).

Openbare verlichting

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van het **beheerplan openbare verlichting**. In 2008 is gestart met de uitvoering ervan. Het energieverbruik van openbare verlichting is op verschillende manieren gereduceerd. Zo geldt bij de inkoop van openbare verlichting – met name lampen en armaturen – het criterium '**maximaal energiezuinig**'. Amsterdam koopt op basis van Europese aanbesteding grootschalig lampen in. Tot 2010 worden deze geleverd door Philips. De lampen dienen aan diverse kwaliteitseisen te voldoen waaronder maximale energie-efficiency. DIVV hanteert een aantal standaardarmaturen, conform het beleidsplan openbare verlichting. Het ontwerp van deze armaturen is, dan wel wordt het volledig op verlichtingseffectiviteit getoetst waarbij o.a. voorkoming lichtvervuiling en lichthinder een belangrijk criterium is.

Bij de inkoop van lampen wordt gelet op **een zo kort mogelijke opwarmtijd**. Een bepaalde mate van opwarmtijd is inherent aan straatverlichting. Bij vervanging van armaturen (en masten) wordt altijd de conventionele voorschakelapparatuur vervangen door elektronische voorschakelapparatuur die bijdraagt aan een hogere energie-efficiency.

Er loopt een onderzoek om het **inschakelsysteem** van de openbare verlichting verder te optimaliseren. Expertise van het Van Swinden Laboratorium is ingehuurd voor optimalisatie van de lichtcelinstellingen en de effecten hiervan op het energieverbruik van de openbare verlichting. De verwachting is medio 2010 bruikbare resultaten te hebben voor optimalisatie van de lichtregeling. In 2009 is vanaf april met succes de lichtregeling aangepast voor het overdag tijdelijk schakelen van de diverse OV groepen. Op het energieverbruik voor dit tijdelijk inschakelen wordt ca 50 procent bespaard door automatisch na 30 minuten de groep af te schakelen.

Het apart schakelen van stadsdeel Noord heeft enige vertraging opgelopen, omdat bij de uitvoering is gebleken dat toleranties in de lichtcel het resultaat sterk beïnvloeden. Vanaf 2009 lopen er experimenten met **dimmen van openbare verlichting**. De resultaten van dynamisch dimmen op het IJtramtraject en de IJweg worden naar huidige verwachting aan het eind eerste kwartaal 2011 zichtbaar. De resultaten van de statische dimproeven in de Utrechtsestraat, de Anjelierstraat en park Frankendael komen in 2010 beschikbaar.

Duurzame energieproductie

Naast energiebesparing is ook een **toename nodig van duurzame energieproductie** om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Het klimaatbureau doet onderzoek naar de mogelijkheden om een schaa sprong te bewerkstelligen en duurzame **technieken zoals zon, wind, waterstof en warmte-koude-opslag** te stimuleren. Zo heeft het klimaatbureau samen met DRO in kaart gebracht waar toepassing van windenergie en de plaatsing van grotere winmolens in de stad mogelijk is. Plaatsing van windmolens heeft namelijk veel consequenties voor het ruimtegebruik. De conclusies van dit onderzoek zijn veelbelovend: er is ruimte en er zijn nieuwe technieken beschikbaar met een zeer hoge opbrengst. Op veel plaatsen (met name in de haven) wordt al grootschalig windenergie opgewekt.

Stadsverwarming en stadskoeling

Het college heeft de ambitie uitgesproken om meer dan 100.000 aansluitingen op stadswarmte te realiseren én een warmteringnet aan te leggen waarmee de individuele projecten met elkaar worden verbonden. Inmiddels (begin 2010) zijn **45.000 woningen en bedrijfsruimten in de stad aangesloten** op een warmtenet. In 2009 heeft de gemeente bij diverse projecten de mogelijkheden onderzocht voor aansluiting op het stadswarmtenet. Dit onderzoek loopt voor de volgende gebieden:

- Houthavens en IJburg II: voor beide gebieden komt er een energievisie;
- Overamstel: de energievisie gaat in alle varianten uit van stadswarmte;
- bestaande bouw: in 2010 komt er een visie voor de aansluiting van de bestaande bouw op stadswarmte.

Afhankelijk van de woningbouwproductie kunnen er per jaar 4000 aansluitingen op het stadswarmtenet bij komen.

Luchtkwaliteit

Doelstelling 4 Programakkoord 2006-2010 – Uitvoering actieplan luchtkwaliteit:
Amsterdam voert het Actieplan Luchtkwaliteit Amsterdam uit en verwacht daarmee in 2010 aan de Europese normen voor luchtkwaliteit te voldoen.

De Europese Unie heeft normen gesteld aan de luchtkwaliteit. Nederland heeft in 2009 uitstel gekregen om in 2011 te voldoen aan de norm voor fijn stof (PM₁₀), en in 2015 voor de norm voor stikstofdioxide (NO₂). Volgens metingen en berekeningen wordt de norm voor fijn stof nu al niet meer overschreden. Sinds 2006 voert Amsterdam een pakket maatregelen uit dat lokaal bijdraagt aan een betere luchtkwaliteit.

Voorrang voor een Gezonde Stad

Het in juni 2008 vastgestelde **Actieplan Voorrang voor een Gezonde Stad (VGS)** is een pakket aan bronmaatregelen, tariefmaatregelen en flankerende maatregelen. De maatregelen zijn met name gericht op minder en schoner autoverkeer, in het gebied binnen de Ring A10 en ten zuiden van het IJ. Bronmaatregelen hebben het grootste effect op de luchtkwaliteit.

Versillende projecten zijn inmiddels gestart: een proef met gratis OV kaartjes bij **P+R** terreinen, in januari 2009 zijn in Amsterdam **nieuwe parkeertarieven**, parkeergebieden en bloktijden ingevoerd (met effect, want in het gebied binnen de Ring A10 is veel minder vaak geparkeerd dan verwacht), het aantal P+R plekken is uitgebreid, en er kwamen voor Park + Bike 100 extra fietsen beschikbaar.

De Amsterdamse sloopregeling, een premiereregeling voor de sloop van een sterk vervuilende auto bij inruil voor een 'jongere' auto, startte in oktober 2009 en duurt uiterlijk tot eind 2010. Op 1 december 2009 waren er al bijna 500 aanvragen ingediend. In het verlengde van deze maatregel is de Auto-de-deur-uit-sloopregeling ingevoerd. Deze regeling is bedoeld voor Amsterdammers die hun auto wegdoen en géén vervangende auto willen kopen.

De projecten Citycar en Innovatie Autodelen zijn beide in uitvoering. In de **voucherregeling autodelen** krijgt een inwoner van Amsterdam € 300 autodeeltegoed bij inlevering van de parkeervergunning. In de eerste negen maanden van 2009 zijn er 685 vouchers uitgedeeld en net zoveel vergunningen ingeleverd. Ook zijn er al 126 nieuwe autodeelplaatsen gerealiseerd.

Ook zijn er in 2009 verschillende maatregelen genomen om het **openbaar vervoer** te verbeteren. Om de verbinding met de bedrijventerreinen te verbeteren gingen er bedrijvenpendels rijden tussen metrostation Sneevlietweg – De Schinkel en tussen Amstelstation – Amstel Business Park. En sinds eind 2009 rijdt buslijn 60, die een nieuwe verbinding maakt tussen Station Sloterdijk en de Staatsliedenbuurt. Binnen de **OV-voor-parkeren-regeling** krijgen mensen die hun parkeervergunning inleveren een OV-abonnement van drie maanden voor het GVB-netwerk. De eerste twee maanden kwamen er 125 aanvragen binnen. De GVB-kennismakingskaart biedt nieuwe inwoners van Amsterdam een gratis maandabonnement.

Alle maatregelen uit VGS worden uitgevoerd, behalve de milieuzones. In juli 2009 is besloten om de **milieuzone personenauto's** niet uit te voeren, maar met de maatregel elektrisch vervoer kan het gewenste effect toch bereikt worden. De milieuzone bestelauto's zal op zijn vroegst in 2013 van start gaan. Volgens het ministerie van VROM is een milieuzone voor bestelauto's niet effectief op basis van de criteria die nu zouden gelden. Deze milieuzone kwam daarom niet in 2009, zoals eerder aangekondigd. De gemeente Amsterdam werkt wel door aan een milieuzone voor bestelauto's. Zij bekijkt nut en noodzaak, voordat zij besluit over definitieve invoering in 2013.

Eigen wagenpark

De aanpak van het **eigen wagenpark** is een succes. Eind 2009 voldeed 60 procent van het wagenpark volledig aan de ambities (personenauto's A of B label benzine, bestelwagens minimaal Euro IV met roetfilter, vracht/huisvuilwagens Euro V en voor de

bestaande voertuigen minimaal Euro III met roetfilter). Bij elke reguliere vervanging wordt het wagenpark schoner.

Amsterdam Elektrisch

De Raad heeft zich in 2008 uitgesproken voor de **elektrisch vervoer**. Op 21 april 2009 is het Plan van Aanpak Elektrisch Vervoer door B&W vastgesteld, met daarin de plannen waarmee elektrisch vervoer een flinke impuls krijgt. De verwachting is dat in Amsterdam in 2040 bijna iedereen elektrisch rijdt. De ambitie is dat er in 2015 al 10.000 voertuigen rondrijden. Binnen twee jaar komen er 200 oplaadpunten in de stad. Op 6 november kwamen de eerste twintig openbare oplaadpunten officieel in gebruik. Ook zijn in 2009 zijn ongeveer vijftig van particuliere en semiopenbare oplaadpunten aangelegd. Deze oplaadpunten zijn te gebruiken voor elektrische fietsen, scooters, auto's en bestelbusjes. Om elektrisch vervoer succesvol te introduceren, is er ondermeer gewerkt aan een financiële regeling voor ondernemer om de meerkosten van elektrische voertuigen te vergoeden. Deze regeling is sinds januari 2010 van kracht. Verder doet Amsterdam mee aan een proefproject van het Rijk om lagere parkeertarieven voor schoon (onder andere) elektrisch vervoer mogelijk te maken.

Actieplan goederenvervoer

In 2007 werd het Actieplan goederenvervoer vastgesteld en het Convenant Milieuzone ondertekend. Het Actieplan betreft de milieuzone voor schoon vrachtverkeer binnen de Ring A10 (uitgezonderd Amsterdam-Noord en enkele bedrijventerreinen), een kwaliteitsnet voor betere doorstroming van het goederenvervoer op belangrijke routes, en het stimuleren van andere manieren van bevoorrading.

De **Milieuzone Vrachtauto's** is op 9 oktober 2008 ingegaan, sinds die datum mogen alleen vrachtauto's binnen de ring A10 rijden (uitgezonderd stadsdeel Noord en enkele bedrijventerreinen) die aan bepaalde milieueisen voldoen. Na een wenperiode van drie maanden, waarin vrachtwagenchauffeurs werden aangesproken en geïnformeerd, begon in januari 2009 de handhaving. Het percentage chauffeurs dat de regels naleeft is 95 procent. Na de invoering van de milieuzone in 2008 worden de eisen in 2010 en 2013 aanscherpt. In 2012 besluit de gemeente of bestelbussen vanaf juli 2013 ook onder de milieuzone gaan vallen.

Eind 2009 is de geografische ligging van het **voorkeursnet goederenvervoer** vastgesteld. Het voorkeursnet goederenvervoer is in samenwerking met het bedrijfsleven, stadsdelen en gemeentelijke diensten tot stand gekomen. Doordat de doorstroming verbetert, is er minder luchtvervuiling en geluidsoverlast door optrekkend verkeer. De uitvoering van de maatregelen begint in 2010.

In 2009 zijn met succes twee pilots uitgevoerd met bevoorrading van enkele winkels in de nachtelijke uren. Ook werd een pilot uitgevoerd met het bundelen van goederenvervoer.

Stadsverwarming

Amsterdam heeft de ambitie uitgesproken om meer dan **100.000 aansluitingen** te realiseren én een warmterringnet aan te leggen waarmee de individuele projecten met elkaar worden verbonden. Inmiddels (begin 2010) zijn 45.000 woningen en bedrijfsruimten in de stad aangesloten op een warmtenet. In 2009 heeft de gemeente bij diverse

projecten de mogelijkheden onderzocht voor aansluiting op het stadswarmtenet. Dit onderzoek loopt voor de volgende gebieden:

- Houthavens en IJburg II: voor beide gebieden komt er een energievisie;
- Overamstel: de energievisie gaat in alle varianten uit van stadswarmte;
- bestaande bouw; in 2010 komt er een visie voor de aansluiting van de bestaande bouw op stadswarmte.

Afhankelijk van de woningbouwproductie kunnen er per jaar 4000 aansluitingen op het stadswarmtenet bij komen.

Schoner varen

De gemeente en reders hebben gezamenlijk de wens uitgesproken om de bestaande rondvaart- en gemeentevloot schoner te maken. Het doel is dat nieuwe boten in Amsterdam vanaf 2015 aan de CCR3 norm voldoen. De **vermindering van uitstoot** zorgt voor schonere lucht en is ook belangrijk voor de uitstraling van Amsterdam als schone stad. Door schonere boten zal met name de overlast bij keerpunten flink verminderen. De verwachting is dat de Europese commissie in 2010 een besluit neemt over de eisen van CCR3.

Om de meest vervuilende (en vaak oudere) motoren van de rondvaartboten versneld te laten vervangen is er een versnellingsstraject begonnen. Via een **stimuleringssubsidie** wordt de lucht nu alvast schoner. De verwachting is dat in de komende vijf jaar zo rond de 70 boten nieuwe motoren zullen krijgen. In 2010 zullen reders zo'n 20 motoren van hun rondvaartboten vervangen.

De gemeente heeft haar **eigen vloot zoveel mogelijk aangepast** aan de CCR3-norm en krijgen de komende jaren schonere motoren en brandstoffen, door innovatieve toepassingen op de schepen. In opdracht van Waternet is in 2009 het prototype van de elektrische drijfviilvisboot ontworpen. Om het goede voorbeeld te geven heeft de gemeente onderzocht hoe de nieuwe patrouilleboot vrijwel emissievrij kan varen.

Amsterdam Waterstofstad

Omdat omschakeling naar waterstof een grote gebruikersgroep nodig heeft en om de toepassing en ontwikkeling van waterstof- en brandstofceltechnologie in Nederland te bevorderen, hebben Amsterdam, Rotterdam en Arnhem **de Nationale Waterstofcoalitie DutchY** opgezet. Waar Rotterdam zich concentreert op de productie van waterstof, zet Amsterdam zich in voor de toepassing binnen de stad, om een directe bijdrage te leveren aan schonere lucht. Amsterdam trad in september 2009 formeel toe tot DutchY. Bedrijven als Shell, NedStack en HyGear maken er onderdeel van uit. De intensieve samenwerking leidt tot een goede internationale positie van DutchY op het gebied van waterstof.

Eind 2009 ondertekenden de gemeente Amsterdam, het GVB en de stadsregio het contract voor de aanschaf van twee hybride waterstofbussen. Het GVB zal de twee bussen twee jaar uitproberen in de dagelijkse praktijk in Amsterdam.

Op 9 december 2009 kwam de **waterstofboot in de vaart**. Deze speciaal ontworpen boot op waterstof is de eerste ter wereld die gaat varen. De boot kan circa 85 passagiers vervoeren en wordt door rederij Lovers vanaf 2010 ingezet in Amsterdam als rondvaartboot en passagiersdiensten voor Nemo.

Resultaat 2009 – Wettelijke Milieutaken

Wet milieubeheer

Het doel van de Wet milieubeheer is bescherming van het milieu: het bevorderen van duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid in de stad.

Aanpak

Adequaat toezicht op en adequate regulering van bedrijfsactiviteiten door handhaving van de wet- en regelgeving en vergunningverlening. Zorgen dat ondernemers zich aan de milieuregels houden en zelf het goede voorbeeld geven binnen de gemeentelijke organisatie; stadsdelen, gemeentelijke diensten en bedrijven vervullen ook op dit gebied een belangrijke voorbeeldfunctie. Klachten adequaat in behandeling nemen en zo nodig optreden. Anticiperen op nieuwe landelijke en internationale regelgeving en deze incorporeren in de werkprocessen.

Bij de uitvoering van de wettelijke milieutaken werkt de DMB nauw samen met onder meer stadsdelen, Westpoortbeheer, provincie, Politie, Brandweer en Justitie. Het gaat om regulerende taken die voortvloeien uit de *Wet milieubeheer* voor bedrijven in Westpoort, E-locaties en grootstedelijke projecten (in opdracht van de centrale stad). Daarnaast heeft de provincie de handhaving bij afvalverwerkende bedrijven gedelegeerd aan B&W. Ook deze taken worden uitgevoerd door de DMB.

Activiteitenbesluit

Op 1 januari 2008 is het nieuwe zogeheten *Activiteitenbesluit* van kracht geworden. De implementatie hiervan in de werkprocessen van vergunningverlening en toezicht is in 2009 afgerond. In de wettelijke overgangstermijn (tot 1 januari 2011) wordt voor alle bedrijven die voorheen vergunningplichtig waren en nu meldingsplichtig zijn, gecontroleerd of maatwerkvoorschriften nodig zijn.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

In 2009 (met doorloop in 2010) zijn de werkprocessen vergunningverlening en handhaving afgestemd op de invoering van de omgevingsvergunning, de *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht* (Wabo).

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

De commissie 'Herziening handhavingstelsel VROM-regelgeving (bekend als de commissie Mans) constateerde in zijn rapport 'De Tijd is Rijk' van juli 2008 dat het toezicht op het gebied van milieu en bouwen gebrekkig is. Dit rapport heeft geleid tot een 'Package Deal' tussen de (Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk over kwaliteit en structuur van de uitvoering:

1. Er komen kwaliteitscriteria waaraan vergunningverlening, toezicht en handhaving uiterlijk per 1 januari 2011 moeten voldoen;
2. uiterlijk per 1-1-2012 zijn er Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) die de zwaardere milieutaken van de gemeenten en provincie gaan uitvoeren. In het 'Basistakenpakket regionale uitvoeringsdiensten' worden de taken vastgesteld die aan de RUD's moeten worden overgedragen. Gemeenten kunnen uit oogpunt van doelmatigheid ook andere taken op het gebied van milieu en bouwtoezicht bij de RUD onderbrengen.

Doel van deze herstructurering is de verbetering van de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving in het fysieke domein in het belang van een veilige en gezonde leefomgeving.

Amsterdam steunt de totstandkoming – eventueel op vrijwillige basis – van een Regionale uitvoeringsdienst voor het Noordzeekanaal plus-gebied. In dit gebied komen 3 veiligheidsregio's samen, namelijk Amsterdam-Amstelland, Kennemerland en Zaanstad-Waterland.

De bestaande milieudienst IJmond is een van de organisaties die onderdeel uitmaken van deze RUD.

De Dienst Milieu en Bouwtoezicht (DMB) zal haar takenpakket grotendeels inbrengen in de RUD en deels overhevelen naar de stadsdelen.

Milieucontroles en handhaving

De *Wet milieubeheer* heeft als doel het bevorderen van duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid. Het doel van controles en handhaving is dat bedrijven op de hoogte zijn van de milieuregels en zich daar aan houden. In het *Amsterdams handhavingsprogramma milieu* beschrijft de DMB jaarlijks handhavingsprojecten, landelijke en provinciale prioriteiten, en specifieke projecten. In 2009 en 2010 worden de volgende accenten gelegd.

- Meer handhavingscommunicatie. Toezicht en handhaving horen een sluitstuk te zijn bij het bevorderen van naleving van de regels.
- Bijdragen aan de stedelijke actieprogramma's voor klimaat, lucht en geluid. Handhaving speelt een steeds grotere rol in deze thema's.
- Een handhavingsstrategie op basis van een analyse van de doelgroep.

Resultaten 2009

- Als overtredingen worden geconstateerd wordt er gehandhaafd conform de door B&W in 2007 vastgestelde *Beleidsnota handhaving Milieuregelgeving Amsterdam 2006 - 2010*.
- Milieugerelateerde klachten worden adequaat onderzocht: als bij controle blijkt dat een klacht gegrond is volgt handhaving.
- Volgens een landelijke standaardindeling zijn de bedrijven ingedeeld in zes categorieën (A-F) naar gelang ze in potentie een groter(e) milieurisico/milieubelasting veroorzaken.

Productie Westpoort

Milieugroep	Aantal bedrijven	Controle frequentie	Aantal	Aantal
-------------	------------------	---------------------	--------	--------

	status 23 april 2008		Integrale Controles gepland in 2009	Integrale Controles gedaan in 2009
A	64	1x per 20 jaar	3	17
B	306	1x per 6 jaar	51	36
C	455	1x per 3 jaar	152	179
D	124	1x per 5 jaar	25	9
E	236	1x per 3 jaar	79	85
F	41	1x per jaar	41	34
Totaal	1318		351	360

Productie grootstedelijke gebieden

Milieugroep	Aantal bedrijven status 23 april 2008	Controle frequentie	Aantal IC's gepland in 2009	Aantal IC's gedaan in 2009
A	111	1x per 20 jaar	6	8
B	328	1x per 6 jaar	54	52
C	214	1x per 3 jaar	71	74
D	101	1x per 5 jaar	19	20
E	218	1x per 3 jaar	71	65
F	28	1x per jaar	28	31
Totaal	1000		249	250

Productie Provinciale bedrijven (aan B&W gedelegeerd)

Milieugroep	Aantal bedrijven status 23 april 2008		Aantal IC's gepland in 2009	Aantal IC's gedaan in 2009
A	3		0	0
B	0		0	1
C	11		3	0
D	0		0	1
E	5		1	9
F	77		77	49
Totaal	96		81	60

Ontwikkelingen

Het accent van het milieutoezicht komt de komende jaren steeds meer te liggen op de zwaardere milieucriminaliteit. In 2009 is hier een begin mee gemaakt. Dit is ook de reden voor het feit dat in 2009 niet alle F-bedrijven zijn bezocht. Met instemming van het bestuur hebben we in een paar dossiers extra inspanning gestoken gericht op het opsporen van zwaardere milieucriminaliteit. Hiermee is veel tijd gemoeid wat ten koste is gegaan van bedrijven in een zwaardere categorie maar met een veel lager risicoprofiel. Deze niet bezochte bedrijven schuiven door naar 2010.

Ook in 2010 zullen we de hoger opgeleide inspecteurs en specialisten zo efficiënt mogelijk inzetten. DMB ontwikkelt nieuwe vormen van toezicht waarbij de hele keten van een product of een hele inzamelstructuur wordt gecontroleerd. Dat betekent dat de capaciteit met name op die dossiers wordt ingezet waar grote milieuwinst kan worden bereikt. Het instrument 'risicogestuurd toezicht' is bedoeld om het toezicht beter te sturen en vooraf beter te kunnen bepalen waar de risico's zijn.

DMB heeft het initiatief genomen om de inzamelstructuur van bepaalde afvalstoffen in Westpoort onder de loep te nemen en gezamenlijk met andere handhavingpartners een sluitend toezichtstelsel te bouwen. De eerste resultaten worden zichtbaar. Daarmee is een eerste stap gezet in de doorontwikkeling van het traditionele milieutoezicht naar een moderne vorm van toezicht die aansluit bij de wens om in de nabije toekomst op regionaal niveau milieucriminaliteit aan te pakken.

Klachtenbehandeling en handhaving

In 2009 zijn 148 aspectcontroles uitgevoerd in Westpoort, 110 in de overige grootstedelijke gebieden en 117 in de door de provincie aan B&W gedelegeerde bedrijven.

In 2009 zijn 39 milieuklachten over bedrijven in Westpoort ingediend, 33 over bedrijven in overige grootstedelijke gebieden en 6 over door de provincie aan B&W gedelegeerde bedrijven.

Handhavingsoverleg

De DMB neemt deel aan het volgende handhavingsoverleg

- het havenoverleg: gericht op integrale handhaving bij bedrijven in het havengebied. Naast de reguliere controles van de top X bedrijven in het havenoverleg is er in 2009 vorm gegeven aan het handhavingsuitvoeringsprogramma Noordzeekanaal. Verschillende handhavingpartners werken hier projectmatig samen aan de volgende prioriteiten: afvalverwerkende bedrijven, schrootbedrijven en asbest.
- het kernteam Westpoort: gericht op integrale handhaving binnen Westpoort.
- de werkgroep systeem Horeca: gericht op informatie-uitwisseling ten behoeve van de handhaving bij horecagelegenheden. Op basis van de onderzoeken die zijn verricht in het project "Organisatie bestuurlijke toezicht(OBT)" en in opdracht van de Raad van Advies van de DMB heeft het bestuur besloten de eenvoudige inrichtingen, m.n. horeca en detailhandel onder te brengen bij de stadsdelen. De handhaving bij horeca is daarom per 1 mei 2010 geen taak meer van de DMB. Wel zijn er afspraken gemaakt over de betrokkenheid van DMB bij de weekenddienst.
- de subdriehoek Milieu (gemeente – justitie – politie): een platform voor afstemming over werkzaamheden, handhavingsinstrumenten en knelpunten. In 2009 is het handhavingsoverleg tussen DMB, stadsdelen, politie en Functioneel parket vernieuwd. Hierin zijn onder meer kernbepalingen opgenomen; dit zijn overtredingen die – wanneer ze voorkomen – altijd leiden tot een strafrechtelijke aanpak.
- het Kernteam van Traa: overleg over de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit in Amsterdam. In het kader van het ketentoezicht is in 2009 de nadruk gelegd op de

handhaving van de keten dierlijke bijproducten (slachtafval) bij slagerijen. Tijdens de handhavingsetafette 2009 bleek dat in meer dan de helft van de gevallen sprake was van een overtreding.

Duurzaamheidscontroles

Sinds de invoering van het *Activiteitenbesluit* is duurzaamheid standaard onderdeel van de integrale controles. Met bedrijven waarbij de duurzaamheid geheel op orde is (en waarbij duurzaamheid de belangrijkste reden was van een hogere bezoekfrequentie), worden afspraken gemaakt om de controlefrequentie te verlagen. Goed gedrag wordt dus beloond. Het bleek lastiger om duurzaamheid standaard onderdeel te laten zijn van alle controles van bedrijven in de milieugroepen D, E en F. Sinds september 2009 is dit beter geborgd.

Legionella

De afgelopen jaren heeft DMB zich proactief opgesteld bij de invoering van legionellapreventie bij natte koeltorens in de Wet milieubeheer. Bij alle betrokken bedrijven zijn in 2008 en 2009 maatwerkvoorschriften opgelegd en heeft de controle en handhaving op grond van deze voorschriften plaatsgevonden. Dit heeft er voor gezorgd dat Amsterdam landelijk koploper is op dit gebied. Het Ministerie van VROM heeft DMB gevraagd deel te nemen aan een landelijk overleg gericht op de problematiek rondom legionellapreventie.

De regels over legionellapreventie worden opgenomen in het *Activiteitenbesluit*, waarbij meerdere punten uit de Amsterdamse aanpak zijn overgenomen. Onderzocht wordt of de kleine afwijkingen tot aanpassingen moeten leiden.

Handhavingssamenwerking Noord-Holland

Gezien de verplaatsing van de provinciale bestuurlijke conferentie naar het voorjaar van 2009 en de verlenging van het Noord-Hollands samenwerkingsprogramma tot eind 2009, is er in 2009 geen afzonderlijk Amsterdams handhavingsprogramma uitgebracht. Gedeputeerde Staten hadden geen bezwaar tegen verlenging van het handhavingsprogramma 2008. Het programma 2008-2009 wordt geëvalueerd. Hierover wordt separaat gerapporteerd.

Handhavingsestafette

De jaarlijkse handhavingsestafette vond plaats op 23 en 24 september 2009. Het doel van de Handhavingsestafette was meer aandacht op handhaving en veiligheid te vestigen, overtreders duidelijk te maken dat Amsterdam bij overtredingen adequaat optreedt en de samenwerking tussen handhavingpartners in Amsterdam te bevorderen. Er vonden achttien verschillende onaangekondigde controles plaats. Onder meer Politie, Brandweer, Arbeidsinspectie, Dienst Milieu en Bouwtoezicht, Waternet, en de handhavers Openbare Ruimte en/of BWT van 12 stadsdelen namen deel aan de acties. De Handhavingsestafette werd gecoördineerd door DMB. Tijdens de acties zijn er 462 controles uitgevoerd. In 74 gevallen is direct een proces-verbaal opgemaakt. Er zijn meer overtredingen geconstateerd dan in de voorgaande jaren. Onder meer bij controles op slachtafval bij slagerijen. Bij een aantal slagerijen werd slachtafval aangetroffen bij het reguliere afval. Hier is 11 keer proces-verbaal op gemaakt. Op 34 locaties in 3 stadsdelen is op asbest gecontroleerd. In 3 gevallen is naar alle waarschijnlijkheid asbest geconstateerd. Nader laboratoriumonderzoek moet uitwijzen of het daadwerkelijk om asbest gaat. In 11 gevallen is proces-verbaal op gemaakt en in 5 gevallen zijn de werkzaamheden stilgelegd in verband met slechte arbeidsomstandigheden. Bij controles op bouwplaatsen zijn 5 werknemers aangehouden omdat ze zonder werkvergunning aan het werk waren. De politie heeft 16 mensen beboet.

Handhavingsarrangement.

In het handhavingsarrangement, een handhavingsovereenkomst tussen het Openbaar Ministerie, de Politie, de Handhaving Openbare Ruimte van de stadsdelen en de Dienst Milieu en Bouwtoezicht, is aangegeven hoe en in welke gevallen er strafrechtelijke wordt opgetreden bij het constateren van milieuovertredingen. Strafrechtelijke handhaving vindt in ieder geval plaats bij overtreding van "de tafel van een negen", een lijst van kernbepalingen behorend bij het handhavingsarrangement en als er sprake is van een gegronde klacht of recidive.

De uitvoering van het handhavingsarrangement heeft tot het volgende geleid. Er werden in 2009 door opsporingsambtenaren van de DMB, studenten van de Regiopolitie Amsterdam-Amstelland en handhavers openbare ruimte van de stadsdelen 138 strafrechtelijke handhavingzaken in behandeling genomen.

Gedurende een aantal jaren werd in de openbare ruimte en bij de in te zamelen huishoudelijke afvalstoffen slachtafval aangetroffen dat duidelijk afkomstige bleek van bedrijfsmatige activiteiten.

Deze stoffen dienen apart te worden ingezameld door de Voedsel en Warenautoriteit getoetste inzamelbedrijven. In 2008 werd door de DMB in samenwerking met de handhavers openbare ruimte van de stadsdelen een onderzoek uitgevoerd naar het aanbieden van deze (afval)stoffen bij slagerijen. De resultaten van dat onderzoek gaven aanleiding om in 2009 een dergelijk onderzoek op grotere schaal te verrichten.

Dit heeft er toe geleid dat de DMB met dezelfde handhavingpartners, in enkele stadsdelen aangevuld met handhavers van de Regiopolitie, 168 slagerijen hebben gecontroleerd. In 51 gevallen is of wordt Proces-Verbaal opgemaakt. Wellicht krijgt deze handhavingssactie in 2010 een vervolg.

Vergunningverlening

Het doel van vergunningverlening ingevolge de *Wet milieubeheer* is het beperken van de milieueffecten op de omgeving. Dit doel is bereikt als alle bedrijfsmatige activiteiten adequaat zijn gereguleerd. Jaarlijks stellen we prioriteiten, mede op basis van milieurisico's.

Resultaten 2009

Bij elke integrale controle wordt gecontroleerd of vergunningen nog adequaat zijn: of alle bedrijfsactiviteiten zijn gereguleerd en of de best beschikbare technieken worden toegepast om de milieugevolgen te beperken. Daarnaast moeten de vergunningen handhaafbaar en juridisch houdbaar zijn. Als vergunningen niet meer adequaat zijn wordt een vergunningprocedure gestart. Meldingen worden binnen vier weken getoetst op volledigheid. Waar nodig worden maatwerkvoorschriften opgelegd.

Productie milieu

	Aantal					
	Stadsdelen		B&W		provincie	
	plan 2009	realisatie 2009	plan 2009	realisatie 2009	plan 2009	realisatie 2009
Vergunningen (oprichting, revisie, verandering)	13	7	12	11	5	8
Maatwerkvoorschriften	1	16	16	10	3	0
Overige procedures	150	148	40	95	10	33
Totaal	164	171	68	116	18	41

In 2009 is het aanbod van werk groter geweest dan vooraf was ingeschat. Met name het aantal kleinere procedures was groter dan verwacht. Het aantal afgeronde oprichtings-, revisie- en verandervergunningen loopt iets achter op de verwachting. Enkele procedures die liepen en lopen hebben echter veel tijd gevergfd. De redenen hiervoor zijn divers:

- uitgebreide Bibob procedure voor een afvalverwerkend bedrijf
- een Raad van State procedure bij een afvalverwerkend bedrijf
- een tweetal bedrijven die wat betreft geluid lastig in te passen zijn in de woonomgeving

Termijnen

De 302 kleinere milieuprocedures zijn voor 100 procent binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Van de 26 grote milieuvergunningprocedures waren er 9 niet binnen termijn. De redenen voor de termijnoverschrijdingen waren:

- Veel overleg en afstemming nodig vanwege complexe situatie
- Onvoldoende kwaliteit aanvraag, waardoor veel overleg en maatwerk nodig was
- Reactie aanvrager op ontwerpvergunning liet lang op zich wachten
- Aanlevering stukken door aanvrager voor Bibob procedure duurde lang
- Vergunningprocedure afhankelijk van een complexe en tijdrovende MER procedure

- Afronding procedure niet mogelijk, omdat vanwege overschrijding geluidzone Westpoort geen vergunningen mochten worden verleend.
- Inadequate interne planning

Ontwikkelingen

De vergunningverlening van grote projecten, zoals de Noord-Zuid lijn en de Zuidoostlob, worden binnen de DMB projectmatig opgepakt. Hiermee wordt beoogd de randvoorwaarden vanuit de milieuregulering vroeg bij de ontwikkeling te betrekken en zo vertraging van processen te voorkomen.

De afgelopen jaren is regelmatig ingespeeld op ontwikkelingen vanuit het ministerie van VROM en vanuit Europa. Bijvoorbeeld het ambtelijk wijzigen van vergunningen van bedrijven met natte koeltorens, om legionellabesmetting te voorkomen. Ook is een start gemaakt met de vergunning op hoofdlijnen voor bedrijven met een milieuzorgsysteem (ISO 14001 gecertificeerd). In 2010 wordt in een pilotproject een eerste vergunning op hoofdlijnen verleend.

In 2005 is het Convenant LPG-autogas afgesloten tussen VROM en de LPG-sector en heeft als doel het oplossen van knelpunten externe veiligheid (EV) bij LPG-tankstations vóór 1 januari 2010. Inmiddels is deze datum opgeschoven naar 1 juli 2010. In het convenant is een aantal stappen opgenomen die voor die datum genomen moeten zijn. In het laatste kwartaal van 2009 heeft de autogasbranche massaal gehoor gegeven aan de eerste stap: het opgeven van de jaarlijkse doorzet aan LPG over de afgelopen drie jaren. Amsterdam/de DMB moet op grond van deze doorzet bepalen of er knelpunten aanwezig zijn bij de Amsterdamse LPG tankstations en, waar mogelijk, de te nemen maatregelen en doorzet vastleggen in de vergunningen. Dit proces is in volle gang. De verwachting is dat alle vergunningen in 2010 zijn aangepast.

Enkele jaren geleden is gestart met de uitvoering van het *Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)*. Dat heeft ten doel kans op zware ongevallen tot een minimum te beperken. Het is de verantwoordelijkheid van bedrijven daartoe technische en organisatorische maatregelen treffen. De overheid toetst of de bedrijven aan de eisen voldoen, in samenwerking tussen Arbeidsinspectie, Brandweer Amsterdam en Omstreken, Rijkswaterstaat Noord-Holland en de DMB. De DMB coördineert de toetsing en fungeert als één loket voor de bedrijven en de betrokken instanties. Onze inspecteurs zijn BRZO-gecertificeerd. In februari 2008 is een samenwerkingsverband met de provincie Noord-Holland aangegaan voor kennisuitwisseling en vervanging van inspecteurs bij ziekte. In 2009 is de samenwerking uitgebreid naar de provincie Zuid-Holland en DCMR. In 2009 is gewerkt aan een Brzo voorschriftenpakket, in 2010 worden deze voorschriften ambtshalve opgelegd aan de betreffende bedrijven. In 2009 is ook het domino effect van Brzo bedrijven op elkaar geïnventariseerd.

Wet-en regelgeving Bodem

Het doel van de wet- en regelgeving Bodem is registratie van bodemverontreiniging, en zorgen dat werkzaamheden in verontreinigde bodem aan de wettelijke regelgeving voldoen, zodat ze op milieuhygiënische wijze plaatsvinden en verontreinigingsrisico's worden beheerst of weggenomen.

Aanpak

Adequate uitvoering van de gemeentelijke bodemtaken: alle bodemsaneringen waarover is beschikt ten minste eenmaal bezoeken, en BUS-saneringen (*Besluit Uniforme Sanering*) steekproefsgewijs bezoeken. Daarnaast moeten beschikkingen vanzelfsprekend binnen de wettelijke termijn worden afgegeven. Zorgen dat ondernemers zich aan de regels houden en zelf het goede voorbeeld geven binnen de gemeentelijke organisatie; stadsdelen, gemeentelijke diensten en bedrijven vervullen ook op dit gebied een belangrijke voorbeeldfunctie. Klachten adequaat in behandeling nemen en zo nodig optreden. Anticiperen op nieuwe landelijke en internationale regelgeving en deze incorporeren in de werkprocessen.

Belangrijkste

acties

Beschikkingen afgeven, toezicht houden en handhaven. Jaarlijks wordt in de rapportage *Monitoring Bodemsanering* aan VROM gerapporteerd over de afgeronde onderzoeken en saneringen en de oppervlakten en volumes van de gesaneerde locaties in het rapportagejaar. In 2009 is gewerkt aan het saneringsprogramma 2010-2015. In 2010 wordt het project risicolocaties afgerond. Alle verdachte locaties zijn geïnterviewd, en van 'risicolocaties' wordt de bodemkwaliteit onderzocht in het kader van het project *Bodemonderzoeken risicolocaties 2005-2009*. In 2009 wordt besloten over uitvoering van de taken in het kader van het *Besluit Bodemkwaliteit*. Op aanvraag wordt de wettelijke verplichte bodemtoets voor bouwaanvragen uitgevoerd.

Resultaten 2009

Ondanks de recessie zijn in 2009 substantieel meer beschikkingen afgegeven en meer bodemonderzoeken beoordeeld dan verwacht. Het aanbod van werk kende in de bouwvakvakantie een lichte afname, maar blijft verder onverminderd hoog.

Productie Bodem

	Aantal	
	plan	realisatie
BUS meldingen en saneringsbeschikkingen	275	346
Evaluatie- en nazorgbeschikkingen	150	282
Beoordeling bodemonderzoeken	700	1.145
Totaal	1.125	1.773

Termijnen

Het afhandelen van beschikkingen op evaluatieverslagen en nazorgplannen van bodemsaneringen was voor meer dan 82 procent binnen de wettelijke termijn. Daarbij moet worden opgemerkt dat voorrang gegeven wordt aan de verslagen die nieuw binnen komen. Door onvoldoende capaciteit in de afgelopen jaren was eind 2009 de situatie dat een aantal evaluatieverslagen nog niet was afgehandeld. Eind 2009 is gestart met een systematisch wegwerken van de achterstand. In 2010 loopt deze actie nog door. Afhandeling van oudere evaluatieverslagen betekent per definitie een overschrijding van de wettelijke termijn van 8 weken. Ook in 2010 zal het door het wegwerken van de achterstand niet lukken alle evaluatieverslagen binnen de wettelijke termijn af te handelen.

Van de 28 bodemsaneringsbeschikkingen zijn er 25 (89 procent) binnen de wettelijke termijn afgehandeld. De 3 termijnoverschrijdingen zijn in de toekomst door een andere planning van de werkzaamheden te voorkomen. In 2010 wordt daar aandacht aan besteed.

Ontwikkelingen

Het *Besluit Bodemkwaliteit* heeft in juli 2008 het *Bouwstoffenbesluit* vervangen. De werking van het nieuwe besluit is veel ruimer. Doel is hergebruik van bouwstoffen te bevorderen en de bodem en het oppervlaktewater te beschermen als deze bouwstoffen worden gebruikt. Hierdoor hoeft minder afval te worden gestort en minder gebruik te worden gemaakt van primaire grondstoffen. Daardoor wordt gebiedsgericht bodembeleid met daaraan gekoppelde terugsaneerwaarden mogelijk. In mei 2007 hebben B&W besloten om de taken van het *Besluit Bodemkwaliteit* voor de periode van één jaar centraal te houden. Hierop is door de stadsdelen ook op uitvoerend niveau positief gereageerd. In 2009 is besloten om de taken definitief centraal te houden.

Nieuw landelijk bodembeleid is in juli 2009 vastgelegd in het 'Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties'. Met dit convenant vindt een transitie plaats van bodemsaneringsbeleid naar bodemontwikkelingsbeleid. Komend jaar wordt het convenant voor Amsterdam uitgewerkt in een Bodembeleidsnota.

Volgermeerpolder

De sanering van de randgebieden is afgerond. Inmiddels is bijna 59 ha van de Volgermeerpolder afgedekt met een uitvullaag, steunlaag, folie en leeflaag en is ongeveer 7 ha van de droge delen I en II voorzien van een leeflaag zonder folie. In de winter zal de nadruk liggen op de gedeeltes zonder folie en de folie zal met name in het voorjaar en de zomer worden gelegd. In totaal is nu circa 2,27 miljoen m³ grond (vaste kuubs) aangevoerd. Dit is inclusief de aanvulgrond in de randgebieden. Dit is circa 90 % van de totaal benodigde hoeveelheid. Wat de uitvoering betreft zit het project op schema. In 2009 is totaal 510.000 vaste kuubs aangevoerd. PBB is al enige tijd bezig met de studie naar de oorzaken en gevolgen van hoge grondwaterstanden op de Volgermeerpolder.

Oostergasfabriek

De grondsanering is gereed. In september en oktober is de aanleg van het grondwatersaneringsysteem afgerond. De uitvoering van de grondwatersanering duurt 5 jaar (2009-2014). Parallel hieraan vinden nazorgactiviteiten van de grondsanering plaats. Onzekerheden met financiële consequenties, ondermeer als gevolg van het niet kunnen trekken van damwanden, zijn geïdentificeerd. In de prognose is een risicoreservering voor deze onzekerheden toegevoegd. Voor de organisatie van de grondwatersanering en de nazorg is gestart met het maken van afspraken met het stadsdeel en OGA.

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 44 van 82

Acties Milieubeleidsplan 2007-2010

Thema	Actie	Resultaat
Bodem	Uitwerken van Amsterdams functiegericht bodembeleid	<p>Sinds 2008 is de overzichtskaart van bodemkwaliteitszones in Amsterdam (de te onderscheiden gebieden) voor iedereen toegankelijk, onder andere op www.amsterdam.nl. In 2009 is, in het kader van het Besluit bodemkwaliteit, de Amsterdamse bodemfunctiekaart vastgesteld.</p> <p>Ook is in 2009 het Convenant bodemsanering 2010-2015 ondertekend. De afspraken worden uitgewerkt in een landelijk uitvoeringsprogramma. Op basis hiervan stelt de DMB in 2010 een visiedocument op waarin de bodemkwaliteit wordt geïntegreerd in de elementen van de ondergrond (grondwater-energie en ondergronds bouwen).</p>

Thema	Actie	Resultaat
Bodem	Ontwikkelen indicator bodemsanering	<p>Bij het opstellen van het Milieubeleidsplan was de ambitie om een eigen indicator voor bodemsanering ontwikkelen, een dynamische kaart van Amsterdam met een indeling op geschikt/ongeschikt/onbekend voor de relatie functie-bodemkwaliteit. Deze indicator was primair bedoeld als lokaal voortgangsinstrument. Inmiddels is duidelijk dat de jaarlijkse monitoringsrapportage aan VROM en het jaarverslag aan het bestuur voldoende inzicht opleveren. Het ontwikkelen van een Amsterdamse indicator is dus niet nodig. De actie is hiermee afgerond.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Bodem	Organiseren van de nazorg bij bodemsanering	<p>Soms is er na de uitvoering van een bodemsanering 'nazorg' nodig, bijvoorbeeld om na te gaan of resterende verontreiniging zich niet verspreid. Afhankelijk van de plaats van de sanering is of een stadsdeel of de centrale stad verantwoordelijk voor de uitvoering van de nazorg. Samenwerking in de uitvoering van de nazorg betekent een eenduidige en efficiënte aanpak. Daarom heeft het college op 2 maart 2010 ingestemd met het oprichten van een Amsterdamse nazorgorganisatie (binnen OGA) en te bevorderen dat de nazorgprojecten van stad en stadsdelen door de nazorgorganisatie worden uitgevoerd. Per 2010 worden de werkzaamheden overgedragen aan de nazorgorganisatie.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Amsterdam duurzaam aan de top	<p>Op vrijdag 19 februari 2010 organiseerde Amsterdam het symposium 'Amsterdam na Kopenhagen, samen bouwen aan een duurzame stad'. Tijdens het symposium werden de vele resultaten getoond die de stad met het bedrijfsleven en haar inwoners al heeft bereikt. Daarnaast gaf het nieuwe inzichten in</p>

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 46 van 82

mogelijkheden die de stad heeft om verder te verduurzamen. De beide 'key note' speakers bevestigden het belang van de door Amsterdam gepresenteerde integrale duurzaamheidsvisie 'Amsterdam uitgesproken duurzaam, perspectief voor 2040' en benadrukten tegelijkertijd de voorlopersrol van onze stad.

In 2010 verschijnt voor de derde keer op rij het Duurzaamheidsverslag van de gemeente Amsterdam. Het Duurzaamheidsverslag is bedoeld om Amsterdammers, Amsterdamse ondernemers en andere geïnteresseerden inzicht te bieden in de prestaties van de gemeentelijke organisatie op het brede terrein van duurzame ontwikkeling. In het verslag is, naast incidentele bijdragen van diensten, bedrijven en stadsdelen, ook informatie uit de jaarrekening van de gemeente verwerkt. Dit kan worden gerealiseerd doordat er in de Rekeningcirculaires 2008 en 2009 expliciet duurzaamheidsindicatoren zijn opgenomen. In mei 2010 wordt het Duurzaamheidsverslag tijdens het internationale GRI Congres in Amsterdam gepresenteerd.

In de nieuwe Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040 wordt ruim baan gegeven aan duurzaamheid. Uitgangspunt is de vraag: hoe ontwikkelt Amsterdam zich verder als succesvolle en leefbare kernstad van de Metropoolregio? Vanuit een brede benadering van duurzaamheid (People, Planet, Profit), waarbij het niet alleen over de sector milieu gaat, maar over 'the good metropolis'. Amsterdam heeft wat waar te maken. Zij behoort immers tot de top van meest duurzame steden van Europa: resultaat van de eerste EU Green Capital Award die begin 2009 werd uitgereikt.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Duurzaam inkopen	In 2007 presenteerde Amsterdam de eerste Leidraad duurzaam inkopen. Waarna duurzaamheid is opgenomen in de raamcontracten voor schoonmaak, catering, kantoorartikelen en beveiliging. In 2008 volgden er acht facilitaire raamcontracten voor onder meer ICT-hardware en kantoormeubilair. Dat jaar is

ook besloten dat duurzaamheid geïntegreerd moet worden in de Puccinimethode, waarin voor zowel centrale stad als stadsdelen inrichtingsprincipes zijn vastgelegd voor de inrichting van de openbare ruimte.

Duurzaamheid is als speerpunt opgenomen in de in 2009 vastgestelde Nota Inkoop en Aanbesteden. Aan het college en een aantal raadscommissies ook een rapportage over duurzaam inkopen gepresenteerd. Onderdeel van deze rapportage is een evaluatie van de realisatie van duurzaamheid bij raamcontracten. In 2009 is duurzaamheid opgenomen in de raamcontracten voor ondermeer de inkoop van elektriciteit, mobiele telefonie en drankautomaten (inclusief de dranken).

Amsterdam heeft ook in 2009 veel gedaan aan kennisdelen en kennisontwikkeling op dit gebied. Een uitkomst van een van de in 2009 georganiseerde gemeentebrede bijeenkomsten is de ambitie om in 2010 een voorbeeldproject te realiseren voor duurzaam inkomen in de GWW-sector. In 2010 verschijnt bovendien de tweede vernieuwde versie van de Leidraad duurzaam inkopen, gekoppeld aan een intranetsite met voorbeelden van duurzaam inkopen.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Toepassen duurzaam hout in gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte	In 2007 sloot Amsterdam een convenant met FSC-Nederland. De toepassing van FSC-hout in gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte is hiermee bekrachtigd. Bij de grootstedelijke projecten Zuidas en IJburg wordt FSC-hout toegepast. Ook is in de voorschriften voor de 'stijl van Amsterdam' de inspanningsverplichting opgenomen om FSC-papier toe te passen. Sinds 2008 worden de Amsterdamse publicaties Maxx en Amsterdam.nl gedrukt op papier met FSC-keurmerk. Nu worden dus ook de publicaties van de Amsterdamse diensten en stadsdelen op FSC-papier gedrukt. In 2010 verschijnt een voortgangsrapportage over de uitvoering van het FSC-convenant en wordt een voorstel ontwikkeld voor een vervolg.

--

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	40 procent biologische catering	In 2007 werd het raamcontract voor gemeentelijke catering afgerond en gegund. In het gemeentebrede raamcontract is het minimumniveau van 40 procent biologische catering vastgelegd. Eind 2009 werden de eerste resultaten bekend: de Stopera is koploper met 34 procent biologische catering. Per kwartaal worden de resultaten aan de deelnemers gerapporteerd. Uit deze cijfers blijkt dat steeds meer biologisch wordt ingekocht. Echter, door geen van de deelnemers wordt de doelstelling van 40 procent gehaald. In 2010 is hier extra aandacht voor in de communicatie naar de deelnemers.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Doelgroepenstrategie milieumanagement bedrijven	<p>Branchegerichte milieukeuren zijn vaak niet voorhanden. Bij het opstellen van het Milieubeleidsplan is hier wel vanuit gegaan. Daarom is de oorspronkelijke doelstelling van 500 bedrijven met een milieukeurmerk in 2010 losgelaten. De strategie is aangepast: Amsterdam werkt nu actief mee aan de totstandkoming van branchegerichte milieukeurmerken, voor bijvoorbeeld de zorgsector, kantoren en restaurants. Dit gebeurt onder andere in samenwerking met de Stichting Milieukeur (SMK). Zo is ook de Greenkey voor hotels mede tot stand gekomen.</p> <p>Uit het haalbaarheidsonderzoek milieukeur restaurants bleek in 2009 dat een milieukeur in deze sector niet haalbaar is. Wel zijn een aantal restaurants gekoppeld aan het energieloket waarbij energiebesparingsmogelijkheden in kaart zijn gebracht. Voor het onderzoek naar een milieukeur voor kantoren is aansluiting gevonden bij de Dutch Green Building Council met het keurmerk BREEAM-in-use. Amsterdam neemt deel in de adviescommissie voor de ontwikkeling van BREEAM-in-use. In Amsterdam beschikten eind 2008 49 bedrijven over een ISO 14001. De markt pakt dit zelf goed op en een koplopers platform is danook niet nodig.</p>

--

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Duurzaam toerisme	In 2006 tekenden de eerste hotels in de binnenstad het convenant Milieubarometer - Green Key. Eind 2007 mochten 13 hotels, waaronder hotel de l'Europe, hun Green Key in ontvangst nemen. In november 2008 tekenden stadsbreed nog 20 hotels het convenant, waarna bijna 20 procent van de hotelbedden een Green Key certificaat had (8.221 van in totaal 41.743 hotelbedden). Inmiddels hebben in totaal 48 hotels zich verbonden aan de Green Key, waarvan 28 ook daadwerkelijk een Green Key certificaat in bezit hebben. In totaal zal eind 2010, ruim 40 procent van de hotelbedden onder het keurmerk vallen.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	De groene loper uit voor excellente duurzame ondernemingen	De Kamer van Koophandel en Amsterdam startten in 2007 een gezamenlijk onderzoek naar de kansen voor het verduurzamen en versterken van clusters van bedrijven in de regio. De groene loper is sindsdien onderdeel van de strategische economisch beleidsagenda duurzaamheid. Begin 2010 is een vervolgonderzoek gestart naar de mogelijkheden om duurzaamheid mee te nemen als vestigingscriterium voor nieuwe bedrijven.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Digitale duurzame markt (Duurzaam inkopen op Amsterdam.nl)	MVO Nederland heeft in 2008 een website gelanceerd: de Marktplaats duurzaam inkopen. Daarmee is het bouwen van een eigen Amsterdamse website overbodig geworden.

Thema	Actie	Resultaat
Duurzaam	Cradle to Cradle	In 2008 is een Cradle to Cradle (C2C) Motie van raadslid Van Drooge aangenomen over het stimuleren

van C2C binnen Amsterdam. Er is vanuit het bedrijfsleven en andere partijen een brede interesse voor C2C. De in 2008 door Amsterdam georganiseerde C2C conferentie 'Amsterdam in actie' werd dan ook druk bezocht.

Binnen Amsterdam is veel aandacht voor en enthousiasme over C2C. Zo zijn Haven Amsterdam, de DMB en de gemeente Zaanstad het project Afval=Grondstof gestart. Met als doel een fikse impuls te geven aan efficiënt en hoogwaardig (her)gebruik van grondstoffen en reststromen in de havenregio Amsterdam-Zaanstad. Ook wordt er in samenwerking met het accommodatieteam gewerkt aan een koploperloket, zoals de Leerfabriek voor elektrische scooters, en zijn de volgende icoonprojecten in uitvoering of in de onderzoeksfase: AMC wil een C2C laboratorium en C2C consumptieglas, een nieuw C2C hotel (ontworpen door Thomas Rau) in Overamstel, in het stedenbouwkundig plan voor Kop Java-eiland is voor het eerst een C2C paragraaf opgenomen, C2C renoveren van woningbouw, C2C op IJburg Tweede fase, Landlust in Bos & Lommer, nieuwe C2C stadsdeelwerf Bos & Lommer.

In 2009 is een gemeentelijke C2C website www.nieuwamsterdamsklimaat.nl/c2c gelanceerd met onder andere informatie over C2C projecten in de stad.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Jaarlijkse actualisatie digitale geluidkaart	Per 1 januari 2007 is de Amsterdamse geluidkaart beschikbaar op www.geluid.amsterdam.nl . De kaart wordt (indien nodig) jaarlijks geactualiseerd. In 2010 wordt onderzocht of en op welke wijze tussentijdse wijzigingen in de geluidkaart 'realtime' doorgevoerd kunnen worden (vooruitlopend op het opstellen van een nieuwe Geluidkaart in 2012).

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Actieplan Geluid	Op 27 februari 2009 heeft de Raad ingestemd met het Actieplan Geluid. Met de uitvoering van het Actieplan is inmiddels begonnen.

--

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Toepassen dunne deklagen (stil asfalt) als wegdekverharding	Sinds 2007 wordt voor alle uit te voeren wegvakken een afweging gemaakt of geluidsreducerend asfalt (een dunne deklaag) kan worden toegepast. In 2007 en 2008 zijn geen wegvakken onderhanden genomen waar het mogelijk was om een dunne deklaag toe te passen. In 2009 is op een deel van de Nieuwe Leeuwarderweg tussen de IJ-tunnel en Meeuwenlaan een dunne deklaag toegepast. In 2010 wordt een evaluatierapport opgesteld.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Sanering geluidhinder woningen op de A-lijst	In 2009 zijn 1258 woningen van de A-lijst afgevoerd. Bij een deel van de woningen is daadwerkelijk geluidisolatie toegepast. De overige woningen zijn om administratieve redenen van de lijst afgevoerd (bijvoorbeeld omdat de binnennorm al werd gehaald of omdat het adres geen woning meer is). In 2007 en 2008 werden respectievelijk 1755 en 1325 woningen van de A-lijst afgevoerd. Het gaat in toenemende mate om administratieve saneringen. Amsterdam loopt wat betreft het afvoeren van woningen voor op het ISV-schema en heeft ook de doelstelling uit het Milieubeleidsplan ruimschoots gehaald. Vanaf 2010 is gepland om 800 adressen per jaar te saneren.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Handhaving geluidshinder brommers	De politie handhaaft op geluidshinder van bromfietsen tijdens de reguliere verkeercontroles. Er vindt op dit punt geen systematische monitoring plaats.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Stedelijke projectgroep Burenlawaai	In 2009 heeft de projectgroep een actieplan voor het bestrijden van burenlawaai opgesteld. De projectgroep functioneert als platform voor het uitwisselen van kennis en ervaring. In 2010 wordt de website Bestrijden Burenlawaai opgezet.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Actief toezicht op kwaliteitseisen geluidsisolatie bij nieuwbouw	In 2008 is in een aantal stadsdelen een pilot gestart: werken met een toetsprotocol en een toezichtsprotocol. Het toetsprotocol ondersteunt de medewerkers die bouwvergunningaanvragen beoordelen. Het toezichtprotocol geeft een leidraad voor de toezichthouders op de bouwplaats. De protocollen die worden gebruikt, zijn ontwikkeld door de Gemeente Den Haag en worden op maat gemaakt voor Amsterdam. De definitieve toets- en toezichtniveau's zullen (bij een positieve beoordeling van de pilot) in 2010 in gebruik worden genomen.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Amsterdamse Richtlijn Bouwlawaai	De Notitie Bouwlawaai is in 2009 afgerond en aan de stadsdelen voorgelegd. De Campagne Bouwlawaai is uitgezet bij projectleiders en communicatieadviseurs van stad en stadsdelen.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Stille gebieden	De meerderheid van de inwoners van Amsterdam kan een rustige plek vinden in hun woonomgeving. Dat blijkt uit een onderzoek naar de beleving van stilte in de stad dat in 2008 is uitgevoerd. Duizend Amsterdammers werkten mee aan dit onderzoek, waarbij mensen gevraagd werd naar hun favoriete stille plek in Amsterdam. De helft van de ondervraagde Amsterdammers vindt dat ze in een rustige buurt woont. Het eindrapport 'Stille gebieden in de stad' is in 2009 door VROM gepubliceerd op internet.

Op basis van het onderzoek wordt in 2010 gezien of het wenselijk en mogelijk is om specifiek beleid voor stille gebieden in Amsterdam te ontwikkelen. Hierbij vindt afstemming plaats met het beleid voor onder andere de groengebieden.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Continuering deelname aan Commissie Regionaal Overleg Schiphol (CROS)	Amsterdam heeft ook in 2009 deelgenomen aan zowel de CROS, de BRS als het Aldersoverleg. De wethouder Luchthavenaangelegenheden trekt dit dossier vanuit een integrale visie waarbij de belangen op het gebied van milieu, economie en ruimtelijke ordening het gezamenlijke afwegingskader vormen. DMB ondersteunt de stadsdelen voor vragen op het gebied van milieu. DMB neemt in nauwe afstemming met EZ ook deel aan werkgroepen zoals de werkgroep NOMOS.

Thema	Actie	Resultaat
Geluid	Reguleren vestigingsmogelijkheden helihavens	Per 1 november 2009 is de Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) van kracht. De provincies zijn hiermee bevoegd gezag geworden voor de 'kleine luchtvaart'. Met de provincie heeft afstemming plaatsgevonden over het beleid t.a.v. helihavens.

Thema	Actie	Resultaat
Groen	Website groen	Via www.flora-fauna.amsterdam.nl is informatie voor bewoners beschikbaar over aanwezige beschermde planten en dieren in Amsterdam. In 2010 is onder www.amsterdam.nl een nieuwe, uitgebreide groensite gelanceerd. Burgers en bezoekers van Amsterdam kunnen er informatie vinden over zowel recreatieve mogelijkheden als groenbeleid. De website wordt, mede op grond van publieksreacties, geactualiseerd.

Thema	Actie	Resultaat
Groen	Natuur- en milieueducatie voor kinderen en jongeren van 4 tot 21 jaar	<p>Deze actie wordt uitgevoerd door het Amsterdams Natuur- en Milieueducatie Centrum (ANMEC). De doelstelling van ANMEC is dat in 2012 ruim 35 Amsterdamse voortgezet onderwijs scholen onderdelen van de leerlijn NME gebruiken. De leerlijn is een Amsterdamse uitwerking van de landelijke NME-canon en bestaat uit concrete activiteiten van Amsterdamse NME-aanbieders.</p> <p>De leerlijn is aantrekkelijk voor scholen vanwege de samenhang, kwaliteit en diversiteit: en laagdrempelige vakinhoudelijke werkbladen en vakoverstijgende projecten. De leerlijn zorgt ervoor dat elke leerling een goed basisaanbod NME volgt, dat wordt aangevuld met topervaringen in de natuur rond Amsterdam. ANMEC ontwikkelt een plan van aanpak voor het versterken van NME in het middelbaar beroepsonderwijs. De eerste stappen uit dit plan zijn gerealiseerd.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Groen	Beheer parken afstemmen op gebruik	Stadsdeel Zuidoost stelt voor het Bijlmerpark een beheer(organisatie)plan op. Dit is een pilot voor 'beheer nieuwe stijl'. Als de pilot slaagt kan 'beheer nieuwe stijl' ook in andere stadsdelen worden ingezet.

Thema	Actie	Resultaat
Groen	Monitoring gebruik parken	In 2008 heeft DRO het grote groenonderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek geeft inzicht in de manier waarop en de redenen waarom verschillende typen mensen gebruik maken van parken en recreatiegroen in de stad. Uit het onderzoek blijkt onder andere dat het gebruik van groen in Amsterdam de afgelopen 10 jaar is verdubbeld en dat het gebruik van parken is veranderd. De resultaten zijn in mei 2009 op een drukbezocht symposium gepresenteerd en zijn gebruikt als onderlegger voor de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040.

Thema	Actie	Resultaat
Groen	Stedelijk en regionaal groen vanuit programmakkoord 2006-2010	<p>Sinds 2007 zijn verschillende projecten uitgevoerd en in voorbereiding genomen. Inmiddels zijn de groenprojecten (buurtgroen, parken en scheggen) bijna allemaal uitgevoerd. Voor enkele projecten is uitstel aangevraagd bij B&W. Over alle Groenfondsprojecten wordt door DRO twee keer per jaar door middel van een aparte voortgangsrapportage gerapporteerd. Een aantal resultaten: in het Nationaal Landschap Laag Holland, de Westrandscheg en in de Diemerscheg is een Ecologische Verbindingszone Diemerzeedijk/Bovendiep en een natuurboulevard langs het IJmeer aangelegd. Ook is het Diemberbos heringericht en uitgebreid. De Westrandscheg is verbeterd door de herinrichting van de oevers van de Haarlemmervaart en de natuurspeeltuinen in de Brettenzone. De Tuinen van West zijn heringericht tot een recreatielandschap.</p> <p>In verschillende parken in Amsterdam is gewerkt aan renovatie, herinrichting en verbetering van de voorzieningen. In het Noorderpark, Vondelpark, Sloterpark en Bijmerpark zijn verschillende projecten in uitvoering genomen. Ook bij de Nieuwe Oosterbegraafplaats is gewerkt aan renovatie, herinrichting en verbetering van de voorzieningen.</p> <p>In 2010 worden de resterende projecten aangejaagd en gemonitord. Dan is ook de oplevering van o.a. de postzegelparken en het Vondelpark.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energievisie Amsterdam	<p>Amsterdam heeft in 2007 twee klimaatdoelen gesteld:</p> <ol style="list-style-type: none">1. 40 procent minder CO2 uitstoot in 2025 (t.o.v. 1990)2. een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015. <p>In 2008 is daar een derde doelstelling aan toegevoegd:</p> <ol style="list-style-type: none">3. alle nieuwbouw vanaf 2015 klimaatneutraal (40 procent klimaatneutraal vanaf 2010).

De ambities zijn uitgewerkt in het in 2008 gepresenteerde rapport 'Nieuw Amsterdams Klimaat – Overzicht van plannen en reeds gestarte projecten'. Het rapport is in nauwe samenwerking met een groot aantal Amsterdamse partijen tot stand gekomen en richt zich op de voor Amsterdam belangrijkste sectoren onderwijs, ict, bestaande bouw en nieuwbouw, duurzame energieproductie, haven, midden- en kleinbedrijf, transport en de eigen gemeentelijke organisatie. Hiermee is het kader gecreëerd waarmee Amsterdam de komende jaren in gezamenlijkheid en voortvarend haar klimaatbeleid kan uitvoeren.

In aansluiting op het zichtjaar 2040 van de Ontwerp Structuurvisie is in 2009 gewerkt aan de 'Energiestrategie 2040' waarin transitiepaden worden geschetst die Amsterdam moet doorlopen om in 2040 tot een CO2 arme energiehuishouding te komen.

De ambitie om in 2040 de CO2 emissies op het grondgebied van de gemeente met 75 procent te hebben teruggedrongen (t.o.v. 1990), is fors maar noodzakelijk. In de 'Energiestrategie 2040' is deze ambitie uitgewerkt naar een visie op hoofdlijnen voor de sectoren: gebouwde omgeving, vervoer, industrie en infrastructuur. Een Engelse publieksversie van de strategie is verspreid tijdens de klimaatop in Kopenhagen.

De 'Energiestrategie 2040' wordt in 2010 uitgewerkt naar een werkprogramma voor de komende bestuursperiode en verder. Hiervoor wordt samengewerkt met gemeentelijke partners, bedrijven, andere partnerorganisaties, corporaties en bewonersplatforms.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Participeren in het Clinton Global Initiative	Sinds september 2006 werkt Amsterdam met Seoul, San Francisco en Cisco onder de titel Connected Urban Development (CUD) samen in het Clinton Global Initiative. Amsterdam heeft het voortouw in 4 deelprojecten: Smart Work Centers (op 23 september 2008 opende in Almere het eerste Smart WorkCentre), Personal Travel Assistant, Green IT en ICT in gemeentelijke gebouwen. Coördinatie van de

Amsterdamse inbreng vindt plaats in opdracht van het Klimaatbureau. De CUD-periode 2006 - 2008 is geëvalueerd, de Amsterdamse inzet op het gebied van duurzaamheid met behulp van technologische oplossingen is zeer goed ontvangen. CUD gaat vanaf 2010 verder in een nieuwe vorm: de CUD Alliance. Hierbij wordt de nadruk gelegd op public-private-people samenwerking op internationaal niveau.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Amsterdam op weg naar een CO2 neutrale gemeentelijke organisatie	<p>Een van de doelstellingen van de gemeente is een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015. Een belangrijk aspect hiervan is het verduurzamen van de eigen bouwvoorraad. Met het vaststellen van het 'Plan van Aanpak voor gemeentegebouwen' (2008) is besloten dat alle gemeentelijke kantoren (zowel bestaande bouw als nieuwbouw) zo energiezuinig mogelijk dienen te worden gemaakt. In 2009 is een gemeentelijk vastgoedregisseur aangesteld om te onderzoeken op welke wijze deze opdracht het beste kan worden gerealiseerd. Het college heeft besloten om substantiële duurzaamheidsinvesteringen in het vastgoed zoveel mogelijk te laten aansluiten bij natuurlijke investerings- en renovatiemomenten. De eerste dienst die naar een ander nieuw gebouw zal vertrekken is de DMB. Het gebouw heeft energielabel A en ook de inrichting en gebruik van het gebouw zal volledig duurzaam worden. Voor het stadhuis zijn voorbereidingen getroffen voor een ingrijpende renovatie tot een duurzaam gebouw. In Oost-Watergraafsmeer is in 2009 het nieuwe stadsdeelkantoor geopend waarbij maximaal is ingezet op duurzaamheid.</p> <p>Verschillende diensten en stadsdelen zijn in 2009 geadviseerd over hoe ze hun gebouwen energiezuiniger kunnen maken, op gebouwniveau maar ook op gebied van 'good housekeeping'. Onderdeel hiervan is 'good energy housekeeping' dat is gericht op energieverbruik van een gebouw en binnen een gebouw.</p>

Thema	Actie	Resultaat
--------------	--------------	------------------

Klimaat	Inkoop 100 procent groene elektriciteit concern Amsterdam	Het huidige contract voor levering van groene stroom door het AEB loopt tot en met 31 december 2010. Op dit moment worden onderhandelingen gevoerd voor verlenging van het contract voor de periode na 2010.
---------	---	--

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energiebesparing in de openbare verlichting	<p>Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van het beheerplan openbare verlichting. In 2008 is gestart met de uitvoering ervan. Het energieverbruik van openbare verlichting is op verschillende manieren gereduceerd. Zo geldt bij de inkoop van openbare verlichting – met name lampen en armaturen – het criterium 'maximaal energiezuinig'. Dit geldt zowel voor nieuwbouw/uitbreiding als voor vervanging. Ook is in 2008 gestart met de vervanging van de grachtenlantaarn in het centrum (circa 7.500 stuks). Door de vernieuwde lichttechniek en moderne lampen wordt een energiebesparing van 40 procent bereikt. Daarnaast is in 2008 een proef gestart met LED-verlichting. Op basis van de ervaringen wordt bekeken of en zo ja hoe LED verder kan worden toegepast.</p> <p>Amsterdam koopt op basis van Europese aanbesteding grootschalig lampen in. Tot 2010 worden deze geleverd door Philips. De lampen dienen aan diverse kwaliteitseisen te voldoen waaronder maximale energie-efficiency. DIVV hanteert een aantal standaardarmaturen, conform het beleidsplan openbare verlichting. Het ontwerp van deze armaturen is, dan wel wordt het volledig op verlichtingseffectiviteit getoetst waarbij o.a. voorkoming lichtvervuiling en lichthinder een belangrijk criterium is.</p> <p>Bij de inkoop van lampen wordt gelet op een zo kort mogelijke opwarmtijd. Een bepaalde mate van opwarmtijd is inherent aan straatverlichting. Bij vervanging van armaturen (en masten) wordt altijd de conventionele voorschakelapparatuur vervangen door elektronische voorschakelapparatuur die bijdraagt aan een hogere energie-efficiency.</p> <p>Er loopt een onderzoek om het inschakelsysteem van de openbare verlichting verder te optimaliseren.</p>

Expertise van het Van Swinden Laboratorium is ingehuurd voor optimalisatie van de lichtcelinstellingen en de effecten hiervan op het energieverbruik van de openbare verlichting. De verwachting is medio 2010 bruikbare resultaten te hebben voor optimalisatie van de lichtregeling. In 2009 is vanaf april met succes de lichtregeling aangepast voor het overdag tijdelijk schakelen van de diverse OV groepen. Op het energieverbruik voor dit tijdelijk inschakelen wordt ca 50% bespaard door automatisch na 30 minuten de groep af te schakelen.

Het apart schakelen van stadsdeel Noord heeft enige vertraging opgelopen, omdat bij de uitvoering is gebleken dat toleranties in de lichtcel het resultaat sterk beïnvloeden. Dat is mede een reden dat zoals onder 4 genoemd, extern advies van het van Swinden Laboratorium wordt ingewonnen om deze mogelijkheid van energiebesparing en de juiste systeeminstelling in 2010 in dit geografische gebied van Noord toe te passen. Vanaf 2009 lopen er experimenten met dimmen van openbare verlichting. De resultaten van dynamisch dimmen op het IJtramtraject en de IJweg worden naar huidige verwachting aan het eind eerste kwartaal 2011 zichtbaar. De resultaten van de statische dimproeven in de Utrechtsestraat, de Anjelierstraat en park Frankendael komen begin 2de kwartaal 2010 beschikbaar. Vervuiling is tegen te gaan door toepassing van andere spiegeloptieken. Voor deze locaties is een betrouwbaar werkend dynamisch dimsysteem gewenst om altijd tijdig het juiste verlichtingsniveau aan de wisselende verkeersintensiteit en de weersomstandigheden aan te passen.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Verduurzaming eigen wagenpark	zie thema lucht

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energiebesparingsnetwerk met alle	In februari 2007 is de koploperalliantie gestart, bestaande uit de koplopers (bouwers, ontwikkelaars,

corporaties en bewonersgroepen

(voorheen: Koploperalliantie:
energiebesparing in de (bestaande)
woningbouw)

woningcorporaties en energiebedrijven) op het gebied van woningbouw (bestaande bouw en nieuwbouw). Vervolgens werd in september 2008 het raadsbesluit – alle nieuwbouw vanaf 2015 klimaatneutraal (40 procent klimaatneutraal vanaf 2010) – genomen.

Het Klimaatbureau neemt vanaf de start van de koploperalliantie het voortouw om energiebesparing bij corporaties en bewonersorganisaties te agenderen en legt indien wenselijk verbinding met marktpartijen. Samen met de corporaties is in 2008 berekend wat het besparingspotentieel is voor de woningvoorraad van de corporaties. Ook heeft het klimaatbureau heeft voor 7 meest voorkomende type woningen onderzocht wat gemiddeld de huidige energetische kwaliteit is en hoe die kwaliteit verbeterd door twee pakketten maatregelen (glas, ketel en isolatie). Twee corporaties hebben in 2008 besloten om, met financiële steun van het klimaatbureau, 3 energiezuinige modelwoningen in te richten. De eerste energiezuinige modelwoning is in 2009 opgeleverd door De Key. Begin 2010 zal ook Eigen Haard een energiezuinig woningcomplex presenteren. Modelwoningen worden gemaakt om te laten zien wat de mogelijkheden zijn op het gebied van energiebesparing.

Onderzoek heeft uitgewezen dat CO2reductie van 35% in de woningvoorraad haalbaar is. Het klimaatbureau en andere partijen zoeken gezamenlijk naar mogelijkheden om VVE's te ontzorgen bij het treffen van besparingsmaatregelen. Het gaat dan om advies, het uitvoeren van maatregelen en om financiering. In de particuliere huursector is een concept convenant opgesteld met afspraken over energiebesparing. In 2010 zal dit in samenwerking met de stadsdelen worden afgerond en voorgelegd ter ondertekening.

Corporaties hebben de ambitie om 20 procent van het gasverbruik te reduceren in 2018, alleen zijn de corporaties, als gevolg van de financiële crisis, genoodzaakt hun investeringsprogramma's bij te stellen. Ook in 2010 wordt verder gewerkt om mogelijkheden te scheppen en stimuleringsmaatregelen te creëren waar corporaties gebruik van kunnen maken en worden energiebesparingsdoelstellingen doorvertaald in welstandsnota's. Daarnaast wordt in 2010 een digitaal energieloket opgericht voor bewoners en

eigenaren.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Stadsverwarming en stadscoeling	<p>In 2008 zijn drie belangrijke beslissingen genomen over stadsverwarming: de contracten tussen alle deelnemende partijen in stadsdeel Noord zijn getekend, het college heeft de aanleg van stadsverwarming op het Zeeburgereiland geaccordeerd, en het college heeft de visie "schaalsprong stadswarmtenet" aangenomen. Hierin heeft het college de ambitie uitgesproken om meer dan 100.000 aansluitingen te realiseren én een warmteringnet aan te leggen waarmee de individuele projecten met elkaar worden verbonden. Inmiddels (begin 2010) zijn 45.000 woningen en bedrijfsruimten in de stad aangesloten op een warmtenet. De aansluiting van het Zeeburgereiland op het stadswarmtenet betekent dat er 5500 aansluitingen bij komen. Daarnaast ontstaat zo de mogelijkheid om een ringnet aan te leggen van het AEB – Hemweg – stadsdeel Noord – Zeeburgereiland - Diemercentrale.</p> <p>In 2009 heeft de gemeente bij diverse projecten de mogelijkheden onderzocht voor aansluiting op het stadswarmtenet. Dit onderzoek loopt voor de volgende gebieden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Houthavens en IJburg II: voor beide gebieden komt er een energievisie;• Overamstel: de energievisie gaat in alle varianten uit van stadswarmte;• bestaande bouw; in 2010 komt er een visie voor de aansluiting van de bestaande bouw op stadswarmte. <p>Afhankelijk van de woningbouwproductie kunnen er per jaar 4000 aansluitingen op het stadswarmtenet bij komen. De ontwikkelaars of de woningcorporaties betalen deze aansluitingen. Bewoners betalen voor een zogenoemde gas- of warmtewoning dezelfde aansluitbijdrage.</p> <p>In 2010 wordt een begin gemaakt met de <i>Innovatieagenda stadswarmte</i>, die de lange termijnplannen voor duurzame warmte bevat. De verduurzaming komt langs drie lijnen tot stand. Door het stimuleren van</p>

innovaties voor de verduurzaming aan de bron, bijvoorbeeld door biomassa, biodieselfabriek *Greenmills* en op de lange termijn geothermie. Ook wordt een begin gemaakt met een visie op stadskoeling.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Bedrijven en de Wet milieubeheer	<p>In 2008 is door de stadsdelen handhavingsbeleid vastgesteld. Actief aan het werk gaan met preventieve handhavingsinstrumenten, handhavingsinstrumenten die worden ingezet om overtredingen van milieuwet- en regelgeving zoveel mogelijk te voorkomen, is nieuw beleid. Hierdoor kan de beperkte handhavingscapaciteit slimmer en meer efficiënt ingezet worden. In dit kader is in samenwerking met Nuon een folder ontwikkeld met energiebesparende maatregelen. De folder is verspreid aan 10.000 MKB-ondernemers met een relatief laag energiegebruik. Nieuw is ook de toezichtsstrategie. Met de komst van het "Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer" (Activiteiten AmvB Wm) zal de verantwoordelijkheid voor de naleving van de regelgeving nog meer verschuiven naar de exploitant. Bedrijven die hieraan invulling geven zullen minder frequent bezocht worden. Voorbeelden hiervan zijn bedrijven die zijn toegelaten tot de MJA3 en de Green Key.</p> <p>De benadering van de kleine MKB (80 procent van de bedrijven) is in 2009 uitgewerkt volgens drie sporen: 1) de Klimaatstraat: ondersteuning op maat is in 2008 in overleg met de betrokken ondernemers uitgewerkt, 2) bedrijven informeren over eenvoudige besparingsopties: in samenwerking met Nuon is hiervoor een folder ontwikkeld die door Nuon is verspreid onder 10.000 kleine ondernemers, 3) op basis van het zorgplichtartikel van het Activiteitenbesluit wordt een beperkt aantal bedrijven aangeschreven op energiebesparende maatregelen.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energiebewustzijn en besparing door	Uit onderzoek blijkt dat bedrijven rendabele maatregelen voor CO2-reductie veelal niet toepassen,

(kleine) ondernemers	<p>wegens gebrek aan tijd, geld, kennis, zeggenschap of een combinatie van deze factoren. Daarom is de pilot buurtsupers gestart met 6 supermarkten. Doel van de pilot is om het "ontzorgingsconcept" voor bedrijven te testen.</p> <p>Het MKB jaarcongres in 2008 stond in het teken van klimaat. Tijdens het jaarcongres is het energieloket gelanceerd. Het energieloket is bedoeld om bedrijven te ondersteunen bij het nemen van energiebesparingsmaatregelen.</p> <p>Begin 2009 is een intentieverklaring ondertekend door MKB Amsterdam, de gemeente en een aantal leveranciers om het Energieloket op te richten. Doel van het Energieloket is om bedrijven te ontzorgen. In 2009 zijn diverse pilotprojecten doorlopen met restaurants, winkels en kleine kantoren om het MKB-Energieloket verder te kunnen uitbouwen. In 2009 heeft de gemeenteraad ingestemd met de instelling van een MKB-Klimaatfonds (revolving fund). Ondernemers kunnen hiervan gebruik maken om hun energiebesparingsmaatregelen (die zichzelf terugverdienen binnen 2 tot 5 jaar) te financieren. In 2010 zal het Energieloket verder worden uitgewerkt & operationeel worden gemaakt. Het streven is om in 2010 300 grotere MKB bedrijven en 1050 kleinere MKB bedrijven te bereiken. Gedurende de looptijd van het project (twee jaar) zullen 600 grotere en 2100 kleinere bedrijven worden gescand.</p>
----------------------	--

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energie op amsterdam.nl	Op www.nieuwamsterdamsklimaat.nl wordt actief informatie bijgehouden over energie in Amsterdam.

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Energie- en kostenbesparing, specifiek bij lage inkomensgroepen	In 2007 en 2008 heeft de gemeente Amsterdam deelgenomen aan het pilotproject 'Step2Save'. In anderhalf jaar tijd zijn met Step2Save ruim 12.000 huurders bereikt met een advies. In de vervolgfase van Step2Save (oktober 2008 t/m maart 2009) zijn nog eens 3000 adressen bezocht in de stadsdelen: De

Baarsjes, Bos en Lommer, Osdorp, Slotervaart, Westerpark, Zuideramstel, Zuidoost en Noord.
In de loop van 2010 zullen nog eens 5000 adressen worden bezocht in de stadsdelen Noord, Zeeburg en Oost-Watergraafsmeer (Oost).

Thema	Actie	Resultaat
Klimaat	Voorstel landelijke monitoring energieverbruik	Het Klimaatbureau heeft voor Amsterdam een eigen monitoringsysteem opgezet. Een landelijk monitoringsysteem is hiermee overbodig. Voor de jaren 2006-2008 is de CO ₂ -uitstoot berekend. Ondanks ambitieus EU, Rijks- en gemeentebeleid is het nog te vroeg om een afname te kunnen constateren: er heeft een stijging plaatsgevonden van de CO ₂ -uitstoot. Deze stijging is het gevolg van de groei van het aantal inwoners en toename van de economische activiteit in de stad.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Maatregelen Eigen wagenpark (en openbaar vervoer)	<i>Milieueisen eigen wagenpark</i> In 2007 is de eerste gezamenlijke aanbesteding van het eigen wagenpark onder nieuwe milieueisen uitgeschreven en volgden 400 gemeentelijke chauffeurs een rijstijltraining. De aanpak van het eigen wagenpark is een succes. In 2008 werden gemeentebreed 225 zware en lichtere bedrijfswagens voorzien van roetfilters en heeft een Europese aanbesteding (met strenge milieueisen) plaatsgevonden voor personenauto's, bedrijfsbusjes, veegmachines, veegvuilwagens en huisvuilwagens. In oktober 2007 voldeed 28 procent van het wagenpark volledig aan de ambities, eind 2008 ongeveer 40 procent en eind 2009 60 procent (personenauto's A of B label benzine, bestelwagens minimaal Euro IV met roetfilter, vracht/huisvuilwagens Euro V en voor de bestaande voertuigen minimaal Euro III met roetfilter). Bij elke reguliere vervanging wordt het wagenpark schoner. <i>Elektrisch vervoer</i>

In 2008 is besloten om fors te investeren in elektrisch vervoer. De gemeente speelt namelijk een sleutelrol bij het in beweging krijgen van de statische markt voor elektrische voertuigen. Amsterdam wil de introductie van elektrisch vervoer versnellen, onder andere door elektrische voertuigen in het eigen wagenpark te stimuleren. Hierdoor wordt elektrisch vervoer zichtbaar op straat en draagt de gemeente bij aan de pioniersrol, bijvoorbeeld door het wegnemen van praktische belemmeringen.

Dat Amsterdam haar pioniersrol serieus neemt blijkt uit het feit dat er nu al 10 nieuwe elektrische voertuigen rijden. Ook zijn diverse proeven aan de gang met elektrische kleine vrachtwagens, veegwagens. Dit maakt het mogelijk voor stadsdelen en diensten om bekend te raken met elektrisch vervoer. Voor de aanschaf is subsidie ter beschikking gesteld. In 2008 is een proef uitgevoerd met elektrische scooters die maximaal 25 kilometer per uur rijden. Met een positief resultaat: er rijden bij verschillende diensten en stadsdelen elektrische scooters en er is een subsidieregeling van start gegaan voor de aanschaf van elektrische fietsen en scooters voor het eigen wagenpark.

Openbaar vervoer

In 2007 startte het GVB met het voorzien van het wagenpark van roetfilters en er werden veertig zeer schone bussen aangeschaft met EEV-motor. Er is overleg over het vervroegd vervangen van de overige GVB-voertuigen en over rijstijltrainingen (het Nieuwe Rijden) voor buschauffeurs. Ook is een start gemaakt om de uitstoot van de pontveren te verminderen.

2010

In 2010 zal het aantal schone voertuigen toenemen tot 70 procent van het wagenpark. De gemeente Amsterdam breidt de introductie van elektrische auto's binnen de gemeente verder uit door de lopende pilot van elektrische personenauto's. Ook starten in 2010 proefprojecten met elektrische en hybride vuilniswagens.

Amsterdam bereidt een Europese aanbesteding voor de aanschaf van elektrische auto's voor. Op dit moment is het starten van zo'n traject echter te vroeg. De ombouwmodellen zijn heel duur, tot drie maal

de kosten van het "traditionele" model op fossiele brandstof en van de volledig elektrische auto's is alleen de Th!nk op dit moment in grotere aantallen leverbaar. De Th!nk en de Fiat zijn tegen aanvaardbare prijzen te verkrijgen.

Om de introductie van elektrische voertuigen in de gemeente Amsterdam niet te laten stagneren doordat er nog niet grootschalig elektrische auto's worden geproduceerd wordt de lopende pilot van elektrische personenauto's uitgebreid. Het uitbreiden van de pilot met elektrische voertuigen die vanaf eind 2009 op de markt zullen komen geeft de pilot meer inhoud. Dit garandeert een brede portfolio van elektrische voertuigen en zal bijdragen tot een beter inzicht van de mogelijkheden voor elektrische voertuigen binnen de gemeente Amsterdam.

Er is een subsidie aangevraagd bij SenterNovem voor de ontwikkeling van (elektrische/hybride)huisvuilwagens. Dit is een landelijk project met diverse partners. Het doel is om 8 wagens elektrisch te laten rijden met een hulpmotor op gas of diesel of evt. brandstofcel. In Amsterdam gaat één voertuig rijden. TNO is bezig met een haalbaarheidsstudie voor de ontwikkeling van een elektrische vuilwagen voor het ophalen van bedrijfsafval.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Voorrang voor een gezonde stad	<p>Het <i>Actieplan Voorrang voor een Gezonde Stad (VGS)</i> is een pakket aan bronmaatregelen, tariefmaatregelen en flankerende maatregelen. De maatregelen zijn met name gericht op minder en schoner autoverkeer, in het gebied binnen de Ring A10 en ten zuiden van het IJ. Bronmaatregelen hebben het grootste effect op de luchtkwaliteit.</p> <p>In 2007 werd begonnen met de voorbereiding van VGS en startte een proef met gratis OV kaartjes bij P+R terreinen. In juni 2008 is VGS vastgesteld en kon de uitvoering echt beginnen. Op 1 januari 2009 zijn in Amsterdam nieuwe parkeertarieven, parkeergebieden en bloktijden ingevoerd. Een eerste evaluatie laat zien dat de maatregel effectiever is dan aanvankelijk gedacht. In het gebied binnen de Ring A10 is</p>

veel minder vaak geparkeerd dan verwacht. In 2009 zijn er weer P+R plekken bij gekomen, door de opening van de P+R in Bos en Lommer. Daarnaast kwamen er voor Park + Bike 100 extra fietsen beschikbaar. De uitbreiding van de P+R in Zeeburg is begin 2010 klaar. In 2010 wordt ook de nieuwe P+R in Gaasperplas in gebruik genomen.

De Amsterdamse sloopregeling is een premiereregeling voor de sloop van een sterk vervuilende auto bij inruil voor een 'jongere' auto. Bovenop de landelijke slooppremie krijgen Amsterdammers een extra bedrag van de gemeente. De sloopregeling begon in oktober 2009 en duurt uiterlijk tot eind 2010. Op 1 december 2009 waren er al bijna 500 aanvragen ingediend. In het verlengde van deze maatregel is de Auto-de-deur-uit-sloopregeling ingevoerd. Deze regeling is bedoeld voor Amsterdammers die hun auto wegdoen en géén vervangende auto willen kopen.

De milieuparkeervergunning biedt voorrang bij een parkeervergunning voor schone auto's. In november 2009 is een proef begonnen in de stadsdelen Westerpark en De Baarsjes. De proef wordt in 2010 voortgezet en geëvalueerd.

De projecten Citycar en Innovatie Autodelen zijn beide in uitvoering. In de voucherregeling autodelen krijgt een inwoner van Amsterdam € 300 autodeeltegoed bij inlevering van de parkeervergunning. In de eerste negen maanden van 2009 zijn er 685 vouchers uitgedeeld en net zoveel vergunningen ingeleverd. Ook zijn er al 126 nieuwe autodeelplaatsen gerealiseerd.

In 2009 zijn er verschillende maatregelen genomen om het openbaar vervoer te verbeteren. Om de verbinding met de bedrijventerreinen te verbeteren gingen er bedrijvenpendels rijden tussen metrostation Sneevlietweg – De Schinkel en tussen Amstelstation – Amstel Business Park. En sinds eind 2009 rijdt buslijn 60, die een nieuwe verbinding maakt tussen Station Sloterdijk en de Staatsliedenbuurt. Binnen de OV-voor-parkeren-regeling krijgen mensen die hun parkeervergunning inleveren een OV-abonnement van drie maanden voor het GVB-netwerk. De eerste twee maanden kwamen er 125 aanvragen binnen. De GVB-kennismakingskaart biedt nieuwe inwoners van Amsterdam een gratis maandabonnement. Maatregelen zoals de sloopregeling, milieuparkeervergunning, autodelen en het stimuleren van het OV

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 68 van 82

worden in 2010 verder uitgevoerd. Aan de hand van een *quick scan* worden de mogelijkheden voor een boodschappendienst in Amsterdam bekeken.

Alle maatregelen uit VGS worden uitgevoerd, behalve de milieuzones. In juli 2009 is besloten om de milieuzone personenauto's niet uit te voeren, maar met de maatregel elektrisch vervoer kan het gewenste effect toch bereikt worden. De milieuzone bestelauto's zal op zijn vroegst in 2013 van start gaan. Volgens het ministerie van VROM is een milieuzone voor bestelauto's niet effectief op basis van de criteria die nu zouden gelden. Deze milieuzone kwam daarom niet in 2009, zoals eerder aangekondigd. De gemeente Amsterdam werkt wel door aan een milieuzone voor bestelauto's. Zij bekijkt nut en noodzaak, voordat zij besluit over definitieve invoering in 2013.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Actieplan goederenvervoer	In 2007 werd het Actieplan goederenvervoer vastgesteld en het Convenant Milieuzone ondertekend. Het Actieplan betreft: 1) de milieuzone voor schoon vrachtverkeer binnen de Ring A10 (uitgezonderd Amsterdam-Noord en enkele bedrijventerreinen), 2) een kwaliteitsnet voor betere doorstroming van het goederenvervoer op belangrijke routes, 3) het stimuleren van andere manieren van bevoorrading. De Milieuzone Vrachtauto's is op 9 oktober 2008 ingegaan, sinds die datum mogen alleen vrachtauto's binnen de ring A10 rijden (uitgezonderd stadsdeel Noord en enkele bedrijventerreinen) die aan bepaalde milieueisen voldoen. Na een wenperiode van drie maanden, waarin vrachtwagenchauffeurs werden aangesproken en geïnformeerd, begon in januari 2009 de handhaving. Sinds september 2009 worden circa 70 vaste kentekenscanners ingezet voor de handhaving. De kentekenscanners controleren automatisch alle voertuigen die voorbijkomen. Na controle met de scanners is de percentage chauffeurs dat de regels naleeft gestegen van 65 procent naar 95 procent. Na de invoering van de milieuzone in 2008 worden de eisen in 2010 en 2013 aanscherpt. In 2012 besluit de gemeente of bestelbussen vanaf juli 2013 ook onder de milieuzone gaan vallen. De uitvoering hiervan valt onder <i>Voorrang voor een</i>

Gezonde Stad.

Eind 2009 is de geografische ligging van het voorkeursnet goederenvervoer vastgesteld. Het voorkeursnet goederenvervoer is in samenwerking met het bedrijfsleven, stadsdelen en gemeentelijke diensten tot stand gekomen. Het valt samen met het hoofdnet auto, maar is net iets kleiner. Door het wegnemen van knelpunten bij de veiligheid en doorstroming verbetert de situatie voor de weggebruiker en de omwonenden. Doordat de doorstroming verbetert, is er minder luchtvervuiling en geluidsoverlast door optrekkend verkeer. De uitvoering van de maatregelen begint in 2010.

In 2009 zijn met succes twee pilots uitgevoerd met bevoorrading van enkele winkels in de nachtelijke uren. Ook werd een pilot uitgevoerd met het bundelen van goederenvervoer. Daarbij bleek het belangrijk dat winkeliers en de straatmanager vertrouwen hebben in het bedrijf dat het gebundelde goederenvervoer aanbiedt. Ook zijn er positieve ervaringen opgedaan met de mogelijkheden die straatmanagers hebben om de bevoorrading in een winkelstraat of -gebied verder te verbeteren. Mede op basis van al deze ervaringen is in de tweede helft van 2009 het Actieplan Slimme en Schone Stedelijke Distributie Amsterdam opgesteld, in nauwe samenwerking met de sector en andere betrokkenen. In dit plan zijn voor 2010 en 2011 concrete maatregelen en acties uitgewerkt om de diverse ontwikkelingen te stimuleren en initiatieven gericht te ondersteunen.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Uitbreiding areaal betaald parkeren	Betaald parkeren is een effectief instrument om het autogebruik te beïnvloeden. In 'nieuwe' gebieden vermindert het autogebruik hierdoor met zo'n vijf procent. Het aantal korte ritten loopt terug en de aanschaf van de tweede auto wordt afgeremd. In Amsterdam zijn in 2009 nieuwe parkeertarieven, -gebieden en bloktijden ingevoerd. In 2008 is betaald parkeren ingevoerd in het oostelijk deel van Slotervaart, onder meer in het gebied tussen de ring A10 en de spoorlijn.

De uitvoering van deze actie ligt bij de stadsdelen en *Voorrang voor een Gezonde Stad*.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Knelpuntlocaties	De herinrichting van de Jan van Galenstraat en de 80 km zone op de A10 zijn uitgevoerd. Als onderdeel van het convenant Foodcenter Amsterdam wordt de Noordelijke ontsluiting van het Foodcenter verbeterd. In 2010 wordt, rekening houdend met de verkeersveiligheid en de beschikbare ruimte, een voorstel gedaan. De titaniumoxide klinkers in de Weesperstraat worden niet gelegd, omdat de effectiviteit nog niet bewezen is. De omleiding voor lege lijnbussen bij de Prins Hendrikkade heeft te weinig effect en wordt daardoor niet uitgevoerd.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Stadsverwarming	<p>In 2008 zijn drie belangrijke beslissingen genomen over stadsverwarming: de contracten tussen alle deelnemende partijen in stadsdeel Noord zijn getekend, het college heeft de aanleg van stadsverwarming op het Zeeburgereiland geaccordeerd, en het college heeft de visie "schaalsprong stadswarmtenet" aangenomen. Hierin heeft het college de ambitie uitgesproken om meer dan 100.000 aansluitingen te realiseren én een warmteringnet aan te leggen waarmee de individuele projecten met elkaar worden verbonden. Inmiddels (begin 2010) zijn 45.000 woningen en bedrijfsruimten in de stad aangesloten op een warmtenet. De aansluiting van het Zeeburgereiland op het stadswarmtenet betekent dat er 5500 aansluitingen bij komen. Daarnaast ontstaat zo de mogelijkheid om een ringnet aan te leggen van het AEB – Hemweg – stadsdeel Noord – Zeeburgereiland - Diemercentrale.</p> <p>In 2009 heeft de gemeente bij diverse projecten de mogelijkheden onderzocht voor aansluiting op het stadswarmtenet. Dit onderzoek loopt voor de volgende gebieden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Houthavens en IJburg II: voor beide gebieden komt er een energievisie;

- Overamstel: de energievisie gaat in alle varianten uit van stadswarmte;
- bestaande bouw; in 2010 komt er een visie voor de aansluiting van de bestaande bouw op stadswarmte.

Afhankelijk van de woningbouwproductie kunnen er per jaar 4000 aansluitingen op het stadswarmtenet bij komen. De ontwikkelaars of de woningcorporaties betalen deze aansluitingen. Bewoners betalen voor een zogenoemde gas- of warmtewoning dezelfde aansluitbijdrage.

In 2010 wordt een begin gemaakt met de *Innovatieagenda stadswarmte*, die de lange termijnplannen voor duurzame warmte bevat. De verduurzaming komt langs drie lijnen tot stand. Door het stimuleren van innovaties voor de verduurzaming aan de bron, bijvoorbeeld door biomassa, biodieselfabriek *Greenmills* en op de lange termijn geothermie. Ook wordt een begin gemaakt met een visie op stadskoeling.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Schoner varen (voorheen: Verminderen van de emissie van rondvaartboten)	De gemeente en reders hebben gezamenlijk de wens uitgesproken om de bestaande rondvaart- en gemeentevloot schoner te maken. Het doel is dat nieuwe boten in Amsterdam vanaf 2015 aan de CCR3 norm voldoen. De vermindering van uitstoot zorgt voor schonere lucht en is ook belangrijk voor de uitstraling van Amsterdam als schone stad. Door schonere boten zal met name de overlast bij keerpunten flink verminderen. De verwachting is dat de Europese commissie in 2010 een besluit neemt over de eisen van CCR3. Om de meest vervuilende (en vaak oudere) motoren van de rondvaartboten versneld te laten vervangen is er een versnellingsstraject begonnen. Via een stimuleringssubsidie wordt de lucht nu alvast schoner. De verwachting is dat in de komende vijf jaar zo rond de 70 boten nieuwe motoren zullen krijgen. In 2010 zullen reders zo'n 20 motoren van hun rondvaartboten vervangen. Een consortium van meerdere partijen heeft een waterstofboot ontwikkeld: een goed voorbeeld van creatief, gedurfd en duurzaam ondernemerschap. De boot is in december 2009 gedoopt en vaart nu in

Amsterdam.

De gemeente heeft haar eigen vloot zoveel mogelijk aangepast aan de CCR3-norm en krijgen de komende jaren schonere motoren en brandstoffen, door innovatieve toepassingen op de schepen. In opdracht van Waternet is in 2009 het prototype van de elektrische drijfviulvisboot ontworpen. Om het goede voorbeeld te geven heeft de gemeente onderzocht hoe de nieuwe patrouilleboot vrijwel emissievrij kan varen. In 2008 is uitgegaan van een systeem van brandstofcellen en een *reformer*, maar een dieselhybride boot blijkt technisch bedrijfszekerder. Deze hybride boot gaat in 2011 varen. In een van de huidige patrouilleboten is een nieuwe motor met roetfilter geplaatst. Bijzonder aan dit filter is dat deze ook werkt bij zeer lage uitlaattemperaturen.

Het aanleggen van de walstroomvoorzieningen voor binnenvaartschepen begint volgens de huidige planning in het tweede kwartaal van 2010, te beginnen bij de Javakade en zo doorwerkend naar de Westerdoksdijk. Om de pleziervaart te stimuleren om elektrisch te gaan varen, legt de gemeente in samenwerking met stadsdelen 'groene kades' aan. In 2010 komen er op tien locaties circa 40 elektrische oplaadpunten, waar elektrisch aangedreven boten mogen afmeren. Uiteindelijk moet er door de hele stad een uniform netwerk van openbare oplaadpunten komen.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Amsterdam Waterstofstad	Omdat omschakeling naar waterstof een grote gebruikersgroep nodig heeft en om de toepassing en ontwikkeling van waterstof- en brandstofceltechnologie in Nederland te bevorderen, hebben Amsterdam, Rotterdam en Arnhem de Nationale Waterstofcoalitie DutchY opgezet. Waar Rotterdam zich concentreert op de productie van waterstof, zet Amsterdam zich in voor de toepassing binnen de stad, om een directe bijdrage te leveren aan schonere lucht. Amsterdam trad in september 2009 formeel toe tot DutchY. Bedrijven als Shell, NedStack en HyGear maken er onderdeel van uit. De intensieve samenwerking leidt

tot een goede internationale positie van DutchY op het gebied van waterstof.

In 2009 heeft het college van B&W de business case *Amsterdam in transitie naar waterstof* vastgesteld. Hierin geeft Amsterdam haar visie op waterstof weer. Een onderdeel van de businesscase was een vergelijking van een aantal toepassingen met waterstof, zoals stadsbussen en veerponten. Deze studie laat zien dat waterstof een goed alternatief is voor verschillende toepassingen, zoals bussen, vrachtauto's en boten. Kosteneffectief worden deze toepassingen pas over een tiental jaren, met name vanwege de hoge kosten van brandstofceltechnologie.

Eind 2009 ondertekenden de gemeente Amsterdam, het GVB en de stadsregio het contract voor de aanschaf van twee hybride waterstofbussen. Het GVB zal de twee bussen twee jaar uitproberen in de dagelijkse praktijk in Amsterdam. Het GVB laat de bussen ontwikkelen en bouwen door Advanced Public Transport Systems (APTS), onderdeel van VDL Groep.

Op 9 december 2009 kwam de waterstofboot in de vaart. Deze speciaal ontworpen boot op waterstof is de eerste ter wereld die gaat varen. De boot kan circa 85 passagiers vervoeren en wordt door rederij Lovers vanaf 2010 ingezet in Amsterdam als rondvaartboot en passagiersdiensten voor Nemo.

In 2010 wordt het plan van aanpak voor waterstof opgesteld, met concrete stappen voor de komende jaren. Belangrijk onderdeel hierin is het opstellen en uitvoeren van enkele demonstratieprojecten of proefprojecten, waaronder de waterstofbussen van het GVB, de vrachtauto op waterstof voor de stedelijke distributie (de Hytruck) en de waterstofrondvaartboot.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Elektrisch vervoer	De meest ambitieuze nieuwe pijler van duurzame mobiliteit is het actief stimuleren van elektrisch vervoer. De Raad heeft zich in 2008 uitgesproken voor de elektrisch vervoer, waarna direct verschillende pilots zijn

gestart gericht op de eigen organisatie: met elektrische scooters en elektrische vrachtwagens. In de lockerstallingen en de parkeergarage onder het stadhuis zijn oplaadpunten voor elektrische scooters en auto's aangelegd. Maar ook buiten de eigen organisatie is in 2008 het een en ander gestart. De Tuktuk Company is met de ontwikkeling van een elektrische tuktuk gestart. Afvalverwerker Van Gansewinkel heeft een pilot uitgevoerd met elektrische vrachtwagentjes in de Utrechtsestraat. En De Kweker zet een elektrisch vrachtwagen in voor de stadsdistributie vanaf het FoodCenter. Daarnaast heeft de gemeente in 2008 subsidies toegekend aan autodeelorganisaties die met elektrische of hybride auto's gaan werken.

Vervolgens heeft het college van B&W heeft op 21 april 2009 het *Plan van Aanpak Elektrisch Vervoer* vastgesteld. Dit plan beschrijft wat de gemeente tot 2011 doet om elektrisch vervoer in de stad te stimuleren. De verwachting is dat in Amsterdam in 2040 bijna iedereen elektrisch rijdt. Voor 2015 is de ambitie dat automobilisten 5 procent van de stadskilometers elektrisch rijden en er 10.000 elektrische voertuigen rondrijden. Binnen twee jaar komen er 200 oplaadpunten in de stad. Al in 2009 werden de eerste twintig openbare oplaadpunten officieel in gebruik genomen. Ook zijn in 2009 zijn ongeveer vijftig van particuliere en semiopenbare oplaadpunten aangelegd. Deze oplaadpunten zijn te gebruiken voor elektrische fietsen, scooters, auto's en bestelbusjes.

Om elektrisch vervoer succesvol te introduceren, is er ondermeer gewerkt aan een financiële regeling voor ondernemer om de meerkosten van elektrische voertuigen te vergoeden. Deze regeling is sinds januari 2010 van kracht. Verder doet Amsterdam mee aan een proefproject van het Rijk om lagere parkeertarieven voor schoon (onder andere) elektrisch vervoer mogelijk te maken.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Vervoermanagement stimuleren bij bedrijven	Onder vervoersmanagement vallen maatregelen van bedrijven die de milieubelasting van het woonwerk- en zakelijk verkeer en goederenvervoer terugdringen. Hieraan werkt Amsterdam op twee manieren: via controles van de wet milieubeheer en via het opstellen en uitvoeren van maatregelen door de Taskforce

Ontspits. DMB neemt sinds 2007 in de reguliere controles bij bedrijven met meer dan 100 werknemers, 500 bezoekers en/of meer dan 1 miljoen transportkilometers, vervoermanagement mee als onderdeel van de Wet milieubeheer. De bedrijven wordt gratis een milieubarometer aangeboden, waarmee zij hun milieuprestaties en kansen voor bedrijfseconomisch rendement op het gebied van vervoer online kunnen meten. De Taskforce Ontspits is een samenwerking van de Metropoolregio Amsterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW West, MKB afdeling Randstad noord en de ORAM. In 2008 tekenden zij een convenant om een autokilometerreductie van 5 procent in de spits te behalen. Een belangrijke overweging daarbij is ook luchtkwaliteit en klimaat. Minder autoverkeer geeft minder milieubelasting. Zeventien kopgroepbedrijven hebben het convenant ondertekend en streven naar 10 procent reductie van autokilometers in de spits. Ook de gemeente Amsterdam ondertekende; zij zal zich inzetten om binnen haar eigen organisatie het autogebruik voor woon-werk- en zakelijk verkeer terug te dringen.

De Taskforce Ontspits heeft het convenant in 2009 verder uitgewerkt. De nadruk ligt daarbij op het uitwerken van maatregelen en de uitwisseling van kennis en samenwerking. In 2009 heeft de taskforce de Proef Betaald Rijden aanbesteed en is zij de werving van deelnemers gaan voorbereiden. Deze proef vergroot het inzicht in de kans op gedragsverandering van de automobilist door prijsprikkels en beschikbaarheid van alternatieven.

Andere belangrijke maatregelen zijn het stimuleren van Digitale Mobiliteit bij het MKB, de uitwisseling en uitvoering van de maatregelen van de kopgroepbedrijven en uitbreiding van de kopgroep.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Onderzoek bijdrage groen aan verbeteren luchtkwaliteit	Groen in de stad zorgt niet alleen voor een aantrekkelijke leefomgeving, het heeft ook een positief effect op de gezondheid: het stimuleert beweging, is goed voor de sociale contacten, vermindert stress en <i>kan</i> een bijdrage leveren aan verbetering van de luchtkwaliteit. Het netto effect op de luchtkwaliteit is echter niet te berekenen of te voorspellen. Stadsgroen is daarom niet het tovermiddel om alle problemen met de

luchtkwaliteit te verhelpen en de lucht schoner te maken. Het is wel bruikbaar als flankerende maatregel naast brongerichte maatregelen.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Fietsbeleid	<p>De fiets heeft een aandeel van 38 procent in de <i>modal split</i> (de verdeling van verplaatsingen over de vervoersmethoden). In het centrum ligt het fietsgebruik op 57 procent van alle verplaatsingen, en in de 19^e eeuwse stadsdelen binnen de A-10 op 48 procent. Doel van het Amsterdamse fietsbeleid is meer fietsgebruik door betere voorzieningen en communicatie. Amsterdam wil fietsroutes verbeteren, meer vrij liggende fietspaden creëren en voldoende fietsparkeervoorzieningen realiseren. Zo kan de fiets een aantrekkelijker optie worden voor veel korte ritten die Amsterdammers nu nog met de auto maken.</p> <p>In 2008 en 2009 is het aantal fietsenstallingen in de stad is uitgebreid, waaronder de Piet Heinstalling en de stalling op het Timorplein. De stalling op het Rembrandtplein gaat in 2010 open en er wordt een ontwerp voor de fietsenstalling op het Leidseplein gemaakt. Om het hoofdnet Fiets verder te verbeteren is in 2009 de aanleg van vrij liggende fietspaden begonnen bij de Schinkeleilandenroute, de Postjesweg en de Amstelveenseweg. Tussen Amsterdam en Zaandam wordt een fietssnelweg aangelegd en de Amsterdamse brug en de Schellingwouderbrug worden in 2010 gerenoveerd.</p> <p>In 2008 is een coördinator Fietsvaardigheid aangesteld om de fietsvaardigheid van Amsterdamse schoolkinderen te verbeteren en daarmee bij te dragen aan meer fietsgebruik. Nu neemt nog de helft van de basisscholen geen deel aan de fietsexamens, omdat veel leerlingen slecht kunnen fietsen. In 2008 is ook gestart met een pilot OV-fiets als Forensfiets op station Amsterdam Zuid. In deze pilot wordt de OV-fiets door een Amsterdamse forens gebruikt om van- en naar het station te fietsen. Op deze manier wordt de OV-fiets intensiever gebruikt en is de druk op de stalling lager.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Communicatie Luchtkwaliteit	<p>In 2009 hebben de onderwerpen luchtkwaliteit en klimaat een gezamenlijke externe communicatie gekregen, onder de noemer Nieuw Amsterdams Klimaat. In 2009 waren er o.a. twee publiekscampagnes: de eerste om bekend te maken wat Amsterdam doet aan een Nieuw Amsterdams Klimaat, de tweede om Amsterdammers te stimuleren om zelf een bijdrage te leveren.</p> <p>Lucht en Klimaat hebben wel ieder hun eigen inhoudelijke verschillen en verantwoordelijkheden. De overlap tussen beide programma's zit in de inzet op het vervangen van fossiele brandstoffen. De toon in de communicatie-uitingen is positief. De nadruk ligt op de concrete, positieve gevolgen voor de bewoners van Amsterdam. Om een gedragsverandering bij de doelgroepen te realiseren, wordt in de communicatie een concreet handelingsperspectief uitgedragen, inclusief de voordelen hiervan: wat kunt u doen en wat levert het u op?</p>

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Dynamisch verkeersmanagement	<p>Maatregelen voor verkeersmanagement zijn onder meer versterking van corridors (doorgangsroutes door de stad), betere afstemming van verkeerslichten, goede geleiding door de stad en incidentmanagement. De maatregelen van het dynamisch verkeersmanagement zijn waar mogelijk meegenomen in het oplossen van de knelpuntlocaties en worden meegenomen in het kwaliteitsnet goederenvervoer. De actie voor het dynamisch verkeersmanagement is daarmee afgerond.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Anders betalen voor mobiliteit	<p>Een pilotproject 'Anders betalen voor Mobiliteit' in de Noordvleugel wordt in 2010 als onderdeel van Voorrang voor een Gezonde Stad uitgevoerd. De actie betaald rijden wordt uitgevoerd door het rijk.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Reductie van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide door taxi's	Op 1 maart 2008 is op het Centraal Station de eerste kwaliteitstaxistandplaats geopend. Hier kunnen alleen taxi's die aan Programma van Eisen Amsterdam Taxi voldoen een vergunning krijgen. In overleg met de taxibranche wordt gekeken of een deel van de taxi's vervangen kan worden door elektrische taxi's. In 2010 loopt een proeftuinproject met elektrische taxi's in Amsterdam.
Lucht	Haalbaarheidsstudie toepassen walstroom	Zie actie Schoner Varen
Lucht	Afval overslagstation (Milieu Logistieke Centra)	In 2009 is onderzocht wat de kansen en mogelijkheden zijn voor afvaloverslag in Amsterdam, via een milieu logistiek centrum en/of via wisselcontainers. In 2010 kiezen de stadsdeelbestuurders voor een optie en een locatie.
Lucht	Haalbaarheidsonderzoek regulering emissies dieselgeneratoren	In 2007 is een haalbaarheidsonderzoek afgerond, waaruit blijkt dat er niet veel instrumenten zijn om publiekrechtelijk de emissies van dieselgeneratoren te reguleren. In 2009 is onderzocht dat er wel andere kansen zijn om het gebruik van zwavelarme diesel in de bouw terug te dringen, om dieselgeneratoren te vervangen door krachtstroom, om de uitstoot van mobiele werktuigen terug te dringen met roetfilters en om de overgang naar schonere mobiele werktuigen te versnellen. In 2010 wordt bekeken welke maatregelen genomen kunnen worden.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Verduurzamen Strategie Compacte Stad in relatie tot de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen	<p>Op vrijdag 19 februari 2010 organiseerde Amsterdam het symposium 'Amsterdam na Kopenhagen, samen bouwen aan een duurzame stad'. De beide 'key note' speakers bevestigden het belang van de door Amsterdam gepresenteerde integrale duurzaamheidsvisie 'Amsterdam uitgesproken duurzaam, perspectief voor 2040' en benadrukten tegelijkertijd de voorlopersrol van onze stad. In de nieuwe Ontwerp Structuurvisie voor Amsterdam wordt ruim baan gegeven aan duurzaamheid. Uitgangspunt is de vraag: hoe ontwikkelt Amsterdam zich verder als succesvolle en leefbare kernstad van de Metropoolregio?</p> <p>2010 staat in het teken van een ruimtelijke verkenning naar locaties, condities en randvoorwaarden voor de uitwerkingen en start de dialoog met de diverse sectoren, om de visie te vertalen in beleid en projecten.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Overige acties	Op een aantal acties is in 2007, 2008 en 2009 geen actie ondernomen. Ook in 2010 wordt hierop geen actie ondernomen: handhaving snelheid, aantonen afschermdende werking van gebouwen, handhaving stationair draaien, herziene aandacht voor borden

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Onderzoek naar juridische mogelijkheden APV artikel 8.10	In 2009 is de APV voor de hele stad vastgesteld. Duurzaamheidscriteria spelen daarin een belangrijke rol bij het verstrekken van vergunningen voor alternatief personenvervoer.

Thema	Actie	Resultaat
Lucht	Verminderen emissie eigen	Zie actie Schoner Varen

vaartuigen van de gemeente

Thema	Actie	Resultaat
Water	Actieplan hemelwaterberging	<p>De inventarisatie van alle Amsterdamse locaties waar wateroverlast kan optreden bij de huidige weersomstandigheden is in 2008 afgerond. Daarnaast is in het kader van het Actieprogramma Ruimte en Cultuur in de Zuidoostlob voor een viertal karakterologisch verschillende gebieden bekeken wat de knelpunten zijn. Voor elk gebied zijn maatwerkoplossingen op hoofdlijnen bedacht. Die worden uitgewerkt tot maatwerkoplossingen.</p> <p>In 2009 is Hemelwaterberging, als onderdeel van het Plan gemeentelijke watertaken, voorgelegd aan het college van B&W.</p>

Thema	Actie	Resultaat
Water	Actieplan daktuinen	<p>In 2008 is Woningcorporatie AWV (nu Stadgenoot) samen met verschillende gemeentelijke diensten, stadsdeel centrum en IVAM gestart met een pilot Groene Daken: het realiseren van een groene-dak-project in de Nieuwmarktbuurt. Op de daken van 3 deelcomplexen is in totaal ruim 300 m² sedumbeplanting aangebracht, gecombineerd met het vervangen en verbeteren van de isolatie. Het project is in 2009 opgeleverd. Daarnaast heeft het college van B&W in 2008 ingestemd met het préadvies op de notitie 'een rood-groene coalitie zorgt voor rood-groene daken'. De notitie is in februari 2008 ingediend door de raadsleden Burke (pvda) en geurts (groenlinks). Een van de acties is een Amsterdamse subsidieverordening groene daken en muren. De subsidieverordening groene daken en muren is op 17 februari 2010 vastgesteld. Voor een bedrag van circa € 500.000,- kan subsidie worden aangevraagd voor de aanleg van daktuinen en groene muren.</p> <p>De gemeentelijke website www.groenedaken.amsterdam.nl en het minisymposium 'groene daken' op 12 juni 2009 hebben gezorgd voor meer bekendheid aan de ambitie van Amsterdam voor groene daken. In</p>

2010 wordt op een deel van de Stopera een groen dak aangelegd.

Thema	Actie	Resultaat
Water	Overzicht acties Kaderrichtlijn water Amsterdam	De Kaderrichtlijn water is onderdeel van het Waterbeheerplan AGV . Dit plan is eind 2009 door het bestuur van AGV vastgesteld. De maatregelen voor de periode 2009-2015 zijn hierin vastgelegd.

Thema	Actie	Resultaat
Water	Nota grondwater Amsterdam 2007-2011	De Nota grondwater Amsterdam 2007-2011 is op 26 juni 2007, met de vaststelling door B&W, in uitvoering genomen. In 2008 heeft dit tot de volgende resultaten geleid: <ul style="list-style-type: none">- in grondwaterprobleemgebieden worden alle plannen getoetst;- de nieuwe subsidieverordening is uitgewerkt;- het verslag Grondwaterzorg is verspreid.

Thema	Actie	Resultaat
Water	Op weg naar certificering beheer openbare ruimte	De volgende ontwikkelingen maken het opstellen van een plan van aanpak Openbare Ruimte overbodig. <ul style="list-style-type: none">- In 2008 organiseerde DMB samen met stadsdeel Slotervaart een workshop over duurzaam aanbesteden voor projectleiders openbare ruimte. De workshop heeft geleid tot een aantal concrete acties die in 2008 zijn en 2009 worden uitgevoerd.- Stadsdeel Slotervaart heeft in 2008 als eerste stadsdeel het certificaat Brons van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer behaald. De andere stadsdelen kunnen bij Slotervaart informeren naar de te volgen procedure.- Met de Puccini-methode probeert Amsterdam te komen tot meer samenhang en eenvoud in de openbare ruimte van de stad. Het doel is om hiermee de (uitvoerings)kwaliteit van openbare ruimte te

Dossiernummer

Behandelnummer

Pagina 82 van 82

verbeteren. Behalve afspraken over materiaalgebruik worden er ook afspraken gemaakt over de inrichtingsprincipes van straten.

Thema	Actie	Resultaat
Water	Materiaalcheck gemeentelijke gebouwen	In verschillende acties uit het Milieubeleidsplan die gericht zijn op het verduurzamen van de eigen organisatie wordt rekening gehouden met materiaalkeuze. Zo wordt voor armaturen die gebruikt worden voor verlichting van eigen gebouwen en openbare ruimten uit milieuoogpunt de voorkeur gegeven aan materialen als staal en gietijzer, in plaats van bijvoorbeeld aluminium. Ook kiest de gemeente voor milieuvriendelijke coatings om materialen die in contact komen met regenwater te beschermen. Hiermee is deze Milieubeleidsplanactie afgerond.